

KANTAR

Verduurzaming van het energieverbruik in het MKB 2019

Marise Pronk, Evelien Damhuis

Inhoudsopgave

1	Het Business Issue & de onderzoeksopzet	3
2	Management Summary	9
3	Kennis en informatiebehoefte ten aanzien van verduurzaming van energieverbruik in het MKB segment	12
4	Houding, drijfveren en barrières ten aanzien van verduurzaming van energieverbruik in het MKB segment	24
5	Gedrag en verwachtingen ten aanzien van verduurzaming van energieverbruik in het MKB segment	36
6	Bijlagen	49
6.1	Deepdives op klanten en niet-klanten van Essent	52
6.2	Deepdives op branches en KWP	60

1

Het Business Issue & de onderzoeksopzet

Het business issue

Essent wil klanten meer bieden dan alleen energie en zet al enkele jaren in op Energie+ activiteiten die te maken hebben met energiebesparing en duurzaamheid.

Essent wil graag Thought Leadership ontwikkelen op dit gebied en daarnaast beter begrijpen waar commerciële kansen liggen in het MKB segment. Hiervoor is het nodig om inzicht te hebben in de status van verduurzaming in het MKB segment en welke behoeftes, drijfveren en barrières er zijn op het gebied van energie en verduurzamen. Het is ook belangrijk om ontwikkelingen hierin door de tijd heen in kaart te brengen. In 2018 is hiervoor een eerste onderzoek uitgevoerd. Dit jaar herhalen we het onderzoek om ontwikkelingen in de tijd te kunnen volgen.

Het business issue verder ontrafeld

Wat is de status van energie en verduurzaming in het MKB segment en wat zijn de behoeftes?

1. Hoe groot is de kennis in het MKB segment mbt energie en duurzaamheid?

2. Welke houding heeft het MKB tegenover energie en duurzaamheid?

3. Wat is het gedrag van het MKB ten aanzien van energie en duurzaamheid?

4. Zien we verschillen in kennis, houding en gedrag binnen het MKB segment?

5. Welke ontwikkelingen zijn er zichtbaar tussen 2018 en 2019?

De onderzoeksopzet

Doelgroep	• Het onderzoek is uitgevoerd onder een zakelijke doelgroep, het MKB segment (2 tot 250 medewerkers). Binnen deze bedrijven is degene die verantwoordelijk is voor de energiezaken (beslisser of beïnvloeder) ondervraagd. • We hebben MKB'ers uit de volgende branches benaderd: ▪ Industrie ▪ Bouw ▪ Horeca ▪ Handel ▪ Auto en Transport ▪ Landbouw ▪ Onderwijs en overheid ▪ Zakelijke dienstverlening ▪ Gezondheid, zorg & welzijn ▪ Cultuur, sport, recreatie
Methode	• N = 851 • Veldwerk van 25 maart 2019 t/m 9 april 2019 • TNS NIPOBase Business • Online
Vragenlijst	• Vragenlijstlengte: gemiddeld 15 minuten • De vragenlijst bestaat uit drie blokken: kennis, houding en gedrag. Langs deze blokken zijn vragen geformuleerd over interesse in en informatie over duurzaamheid en oplossingen om te verduurzamen, nu en in de toekomst.

Overzicht van steekproefsamenstelling en leeswijzer significanties

Steekproef

De totale steekproef bestaat in 2019 uit 851 bedrijven. In 2018 waren dit 869 bedrijven. De steekproef is als volgt samengesteld qua branche en KWP:

Branche	Basis 2019	Basis 2018	KWP	Basis 2019	Basis 2018
Industrie	104	113	2-4	260	371
Bouw	75	128	5-9	126	174
Cultuur, sport, recreatie	37	13*	10-19	128	114
Horeca	69	93	20-49	156	117
Handel (groot- en detailhandel)	138	122	50-99	85	51
Auto en transport	45*	113	100-249	96	42
Landbouw	45*	83			
Onderwijs en overheid	97	66			
Zakelijke dienstverlening	144	105			
Gezondheid, zorg en welzijn	97	33*			

* De cijfers in het rapport voor deze branches zijn indicatief vanwege de lage basis.

Significanties

In het rapport zijn significante verschillen aangegeven. Significant geeft aan of een effect echt is of ontstaan door toeval. De significantie is getoetst op 95%. We staan dus een 5% kans op toeval toe. In dit rapport zijn twee soorten significante verschillen aangegeven.

Significante verschuivingen **ten opzichte van 2018** (op totaalniveau en op subniveaus) zijn aangegeven met **+** en **-**

Significante verschillen **tussen het totaalniveau in 2019 en subniveaus in 2019 (branches en KWP)** zijn aangegeven met een **groene** of **rode** kleur voor het percentage voor de respectievelijke branche of KWP categorie.

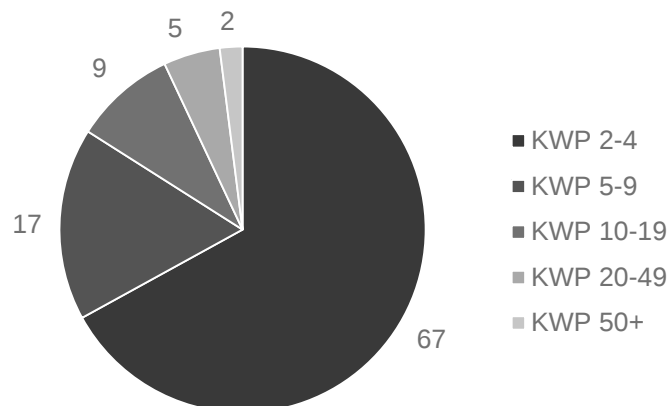
Trekken & wegen van de steekproef

Voor het onderzoek zijn bedrijven geselecteerd op basis van KWP-grootte en branche. Het aantal geselecteerde bedrijven per KWP categorie en branche is bepaald op basis van ideaalcijfers over de verdeling van KWP en branche voor het MKB in Nederland. Hierbij is rekening gehouden met idealiter minimaal 50 waarnemingen per KWP categorie en branche. De resultaten van het onderzoek zijn vervolgens gewogen op ideaalcijfers van KWP en branche om een representatieve weergave van de MKB markt te realiseren.

Profiel van de MKB'ers in het onderzoek in 2019

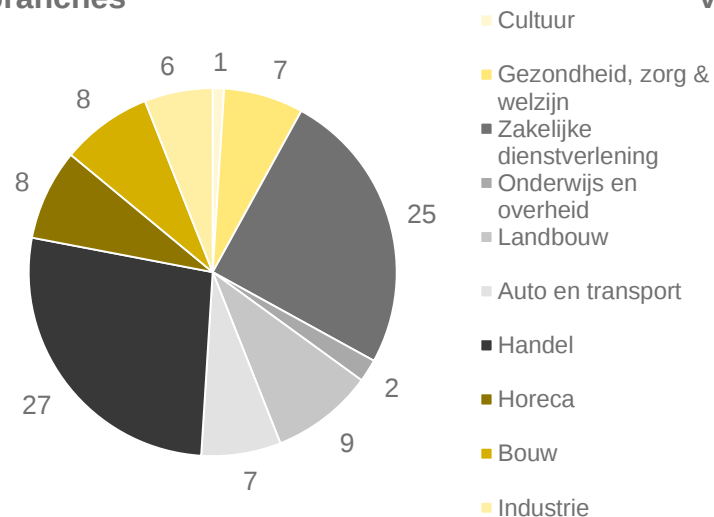
Verdeling KWP

%

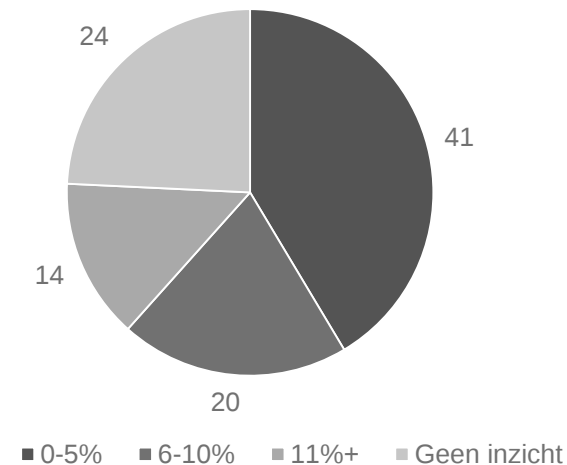
Verdeling branches

%

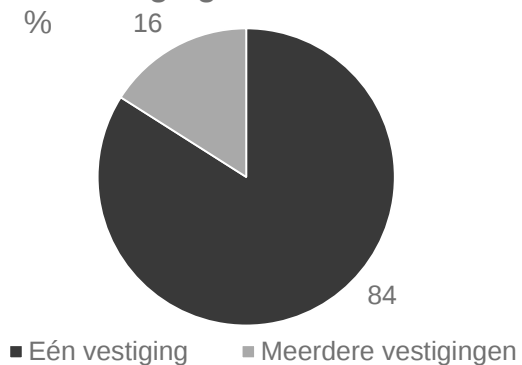
Verdeling aandeel energiekosten

%

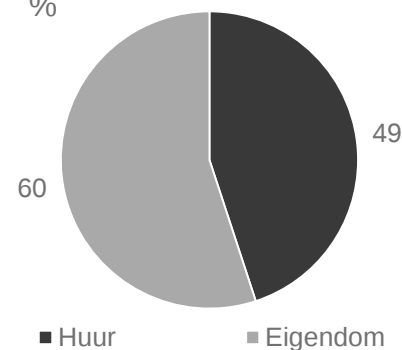
Verdeling aantal vestigingen

%

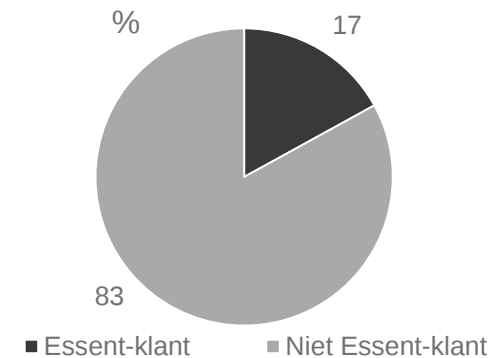
Verdeling huur en eigendom pand

%

Verdeling Essent-klant/Niet Essent-klant

%

2

Management Summary

Management Summary: kennis, houding en gedrag tegenover verduurzamen van energieverbruik in het MKB (1/2)

Informatie, kennis & interesse

- MKB'ers denken hoofdzakelijk aan energiebesparing wanneer ze denken aan verduurzaming van energieverbruik. Hierin zijn maatregelen rondom verlichting, isolatie en gedragsregels het meest bekend. Ook neemt de bekendheid van wind-energie, regeltechniek en duurzaam vervoer toe in 2019 ten opzichte van vorig jaar.
- Kennis over wet- en regelgeving en subsidies rondom het verduurzamen van energieverbruik is binnen de MKB ook in 2019 weer laag. Grote(re) bedrijven hebben iets meer dan gemiddeld in het MKB kennis in huis over subsidies.
- 30% van de MKB'ers geeft aan geïnformeerd te zijn over de Informatieplicht, waarbij dit voornamelijk door de overheid en energieleveranciers is gedaan. Voor advies over maatregelen in het kader van de Informatieplicht, zien MKB'ers voornamelijk een rol weggelegd voor energieleveranciers en installatiebedrijven. 28% van de MKB'ers heeft verder reeds stappen ondernomen rondom het rapporteren van genomen maatregelen bij het eLoket.

Houding, drijfveren en barrières

- De drijfveer om te verduurzamen is hoofdzakelijk financieel: verlagen van energiekosten. Wel is het voldoen aan wet- en regelgeving als drijfveer voor verduurzaming dit jaar toegenomen. Tegelijkertijd is de barrière om te verduurzamen ook hoofdzakelijk financieel: gebrek aan financiële middelen bemoeilijkt de verduurzaming het meest. Energiebesparing blijft het relevantste en belangrijkste domein voor MKB'ers, met verlichting als relevantste en belangrijkste oplossing.
- MKB'ers zien in 2019 wel voor meer instanties dan in 2018 een rol weggelegd op het gebied van de financiering van maatregelen voor energiebesparing.
- De overheid en energieleveranciers krijgen een grote mate van verantwoordelijkheid toebedeeld van het MKB in het verduurzamen van energieverbruik en zijn volgens het MKB ook het meest betrokken bij verduurzaming onder MKB'ers. MKB'ers zien verder op de meeste onderdelen rondom energie opwekken een sterke, onderscheidende rol voor energieleveranciers en installatiebedrijven weggelegd.

Management Summary: kennis, houding en gedrag tegenover verduurzamen van energieverbruik in het MKB (2/2)

Gedrag & verwachtingen voor de toekomst

- Ook in 2019 heeft het overgrote deel van de MKB'ers (89%) al een (eerste) stap gezet richting verduurzamen. De al toegepaste maatregelen zijn hoofdzakelijk gericht op energiebesparing.
- Ondanks dat veel toegepaste maatregelen op energiebesparing zijn gericht, blijft zonne-energie ook in 2019 het sterkst in de hoofden van MKB'ers als te implementeren oplossing. MKB'ers denken in 2019 minder aan verwarming als oplossing dan vorig jaar.
- Ongeveer gelijk aan vorig jaar verwacht 39% van de MKB'ers binnen 3 jaar te gaan investeren in verduurzaming. Met name in de branche Industrie is er een sterke intentie, maar is het aandeel dat binnen een jaar gaat investeren gedaald ten opzichte van 2018. In de horeca lijkt de intentie op verduurzaming wat achter te blijven ten opzichte van andere branches.
- Het aandeel MKB'ers dat verwacht in de toekomst op het gebied van energie totaal niet zelfvoorzienend te zijn is afgenomen ten opzichte van 2018.
- In het kader hiervan onderneemt al 21% van de MKB'ers gasloos of overwegen dit volledig of grotendeels te gaan doen. Desondanks overweegt 28% van het MKB totaal niet om gasloos te gaan ondernemen.
- 45% van de MKB'ers heeft behoefte aan een *one stop shop*. 34% ziet dit het liefst bij energieleveranciers. De branche Gezondheid, zorg en welzijn heeft hier meer behoefte aan dan gemiddeld (64%).
- De verwachting van 51% van de MKB'ers is dat de focus op duurzaamheid in de toekomst zal toenemen. Wel is er een klein stijging ten opzichte van 2018 in het aandeel MKB'ers dat denkt dat de focus op duurzaamheid juist enigszins zal afnemen.

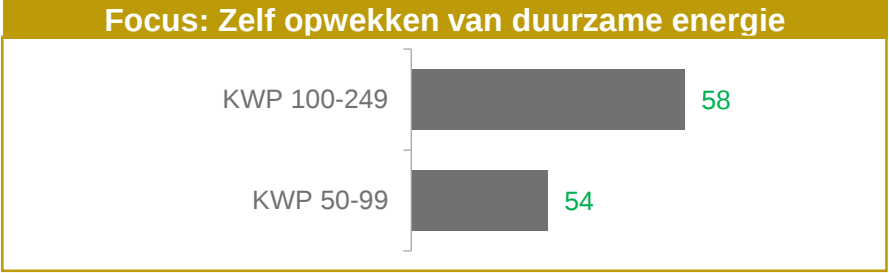
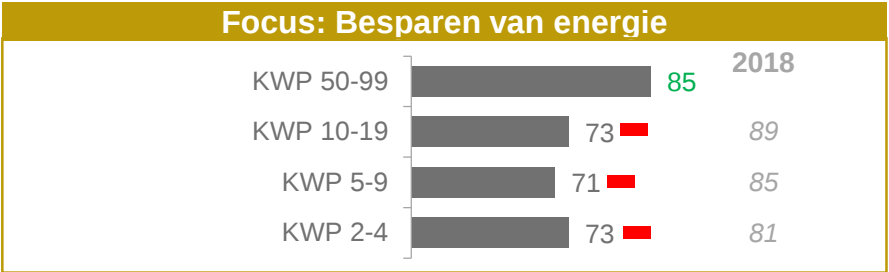
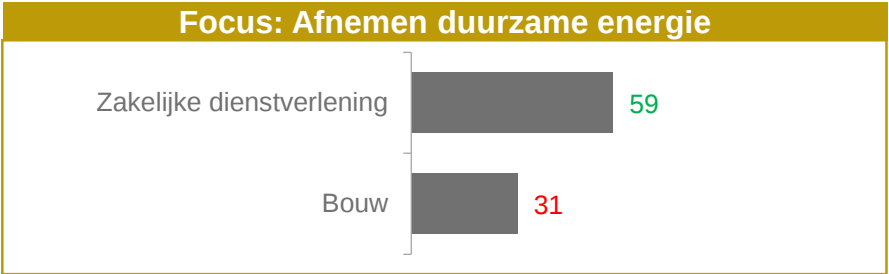
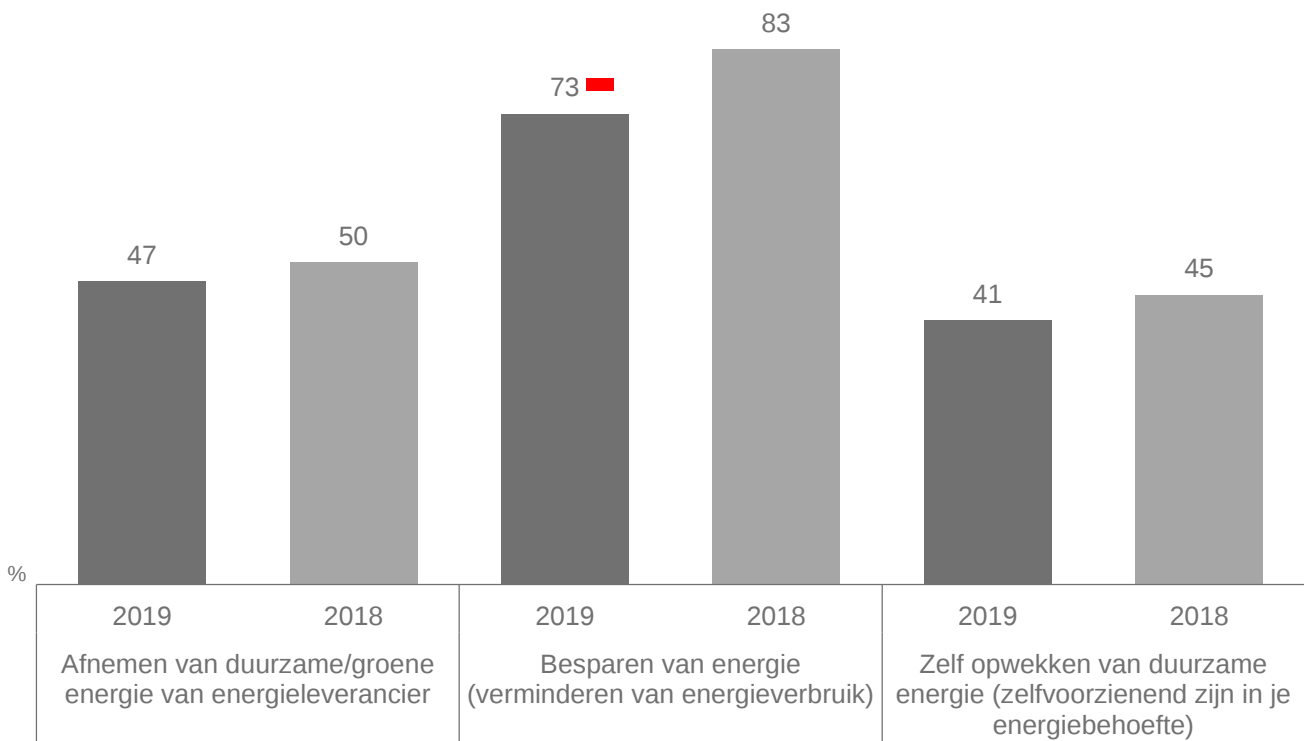
3

Kennis en informatiebehoefte ten aanzien van verduurzaming van energieverbruik in het MKB segment

In 2019 denken MKB'ers minder vaak aan besparen van energie als middel om te verduurzamen ten opzichte van 2018 – wel blijft dit het bekendste domein

We zien deze daling terug onder kleinere MKB'ers (KWP 2-19)

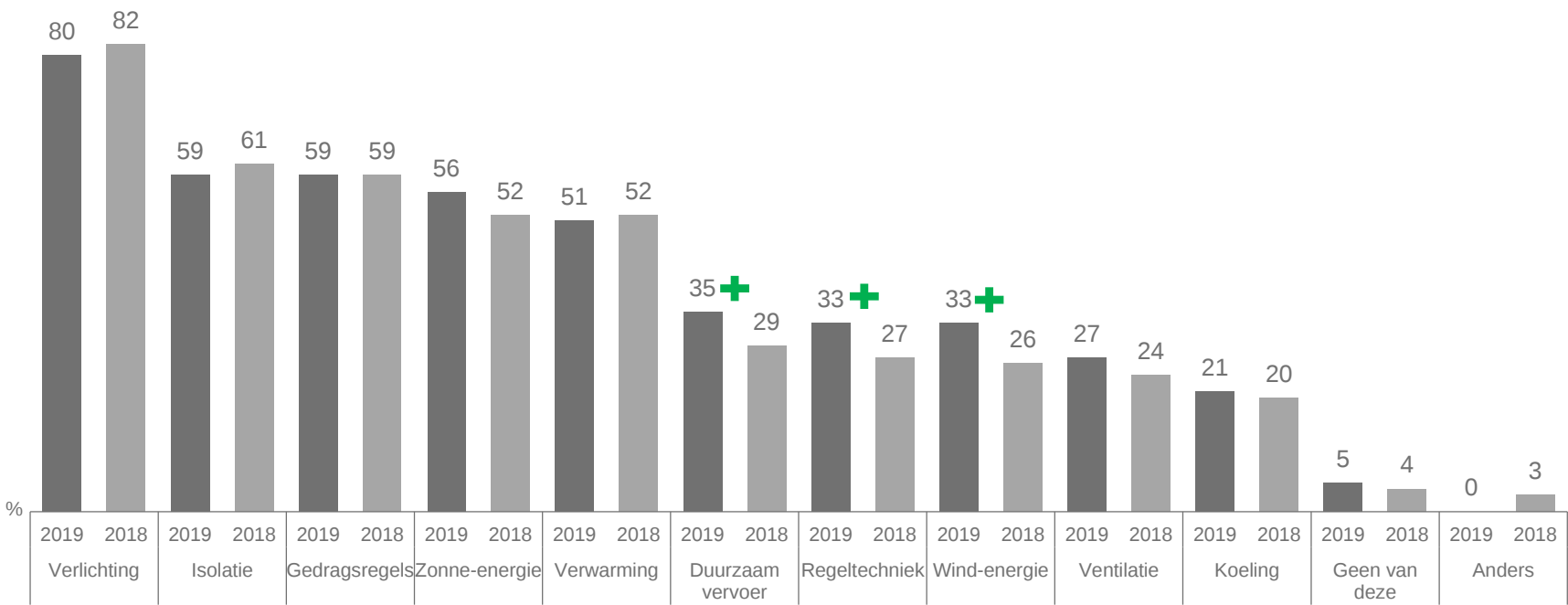
Geholpen kennis over verduurzamen van energieverbruik

Verlichting, isolatie en gedragsregels blijven ook in 2019 de bekendste oplossingen

Bekendheid van wind-energie, regeltechniek en duurzaam vervoer neemt in 2019 wel toe ten opzichte van vorig jaar

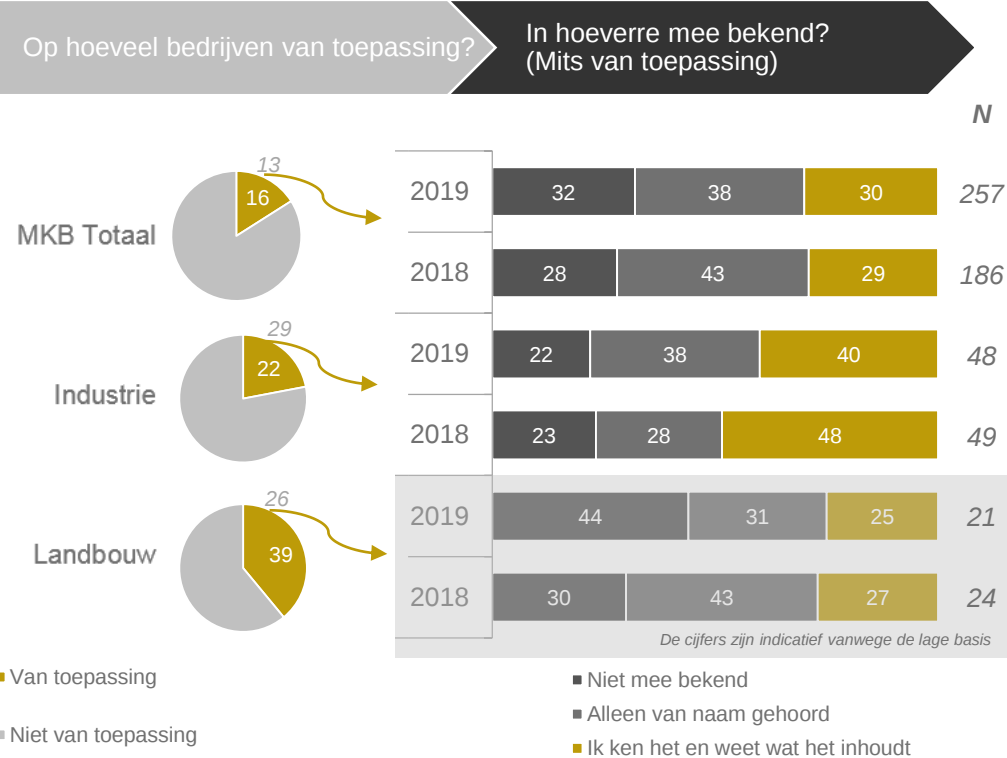
Geholpen kennis over oplossingen m.b.t. verduurzamen van energieverbruik

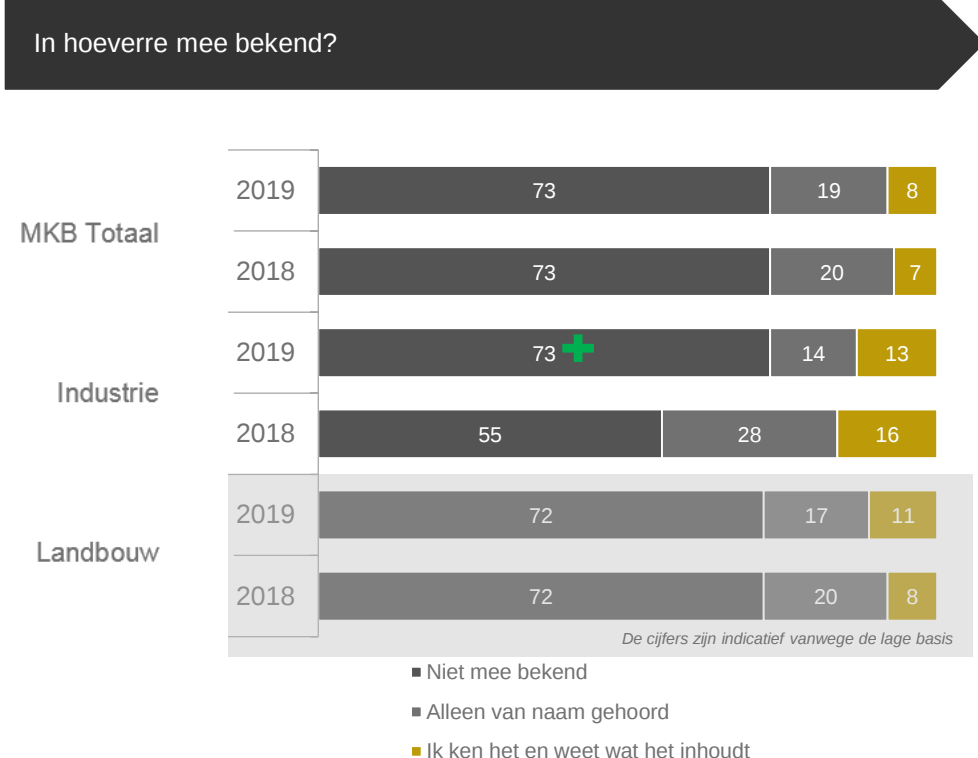
Bekendste oplossingen onder branches (twee hoogste scores in 2019)		2019	2018
Verlichting	Industrie	90	86
	Handel	87	89
Isolatie	Onderwijs en overheid	74	79
	Gezondheid, zorg en welzijn	66	Lage basis
Gedragsregels	Gezondheid, zorg en welzijn	75	Lage basis
	Zakelijke dienstverlening	71	61
Zonne-energie	Onderwijs en overheid	73	60
	Gezondheid, zorg en welzijn	64	Lage basis
Verwarming	Onderwijs en overheid	68	74
	Gezondheid, zorg en welzijn	62	Lage basis

Het kennisniveau binnen het MKB segment van wet- en regelgeving rondom energie is in 2019 opnieuw laag en niet beter geworden

Bekendheid: Wet Milieubeheer

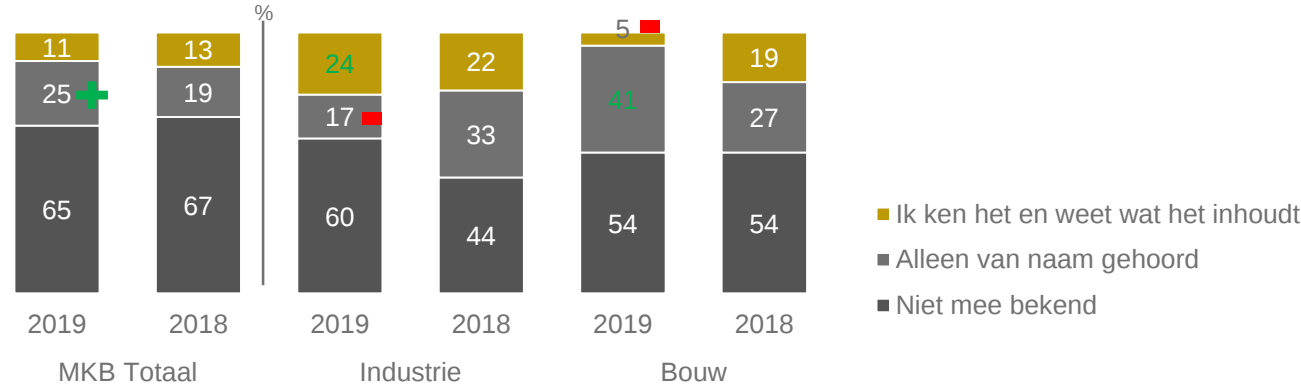

Bekendheid: Energie-Efficiency Richtlijn (EED)

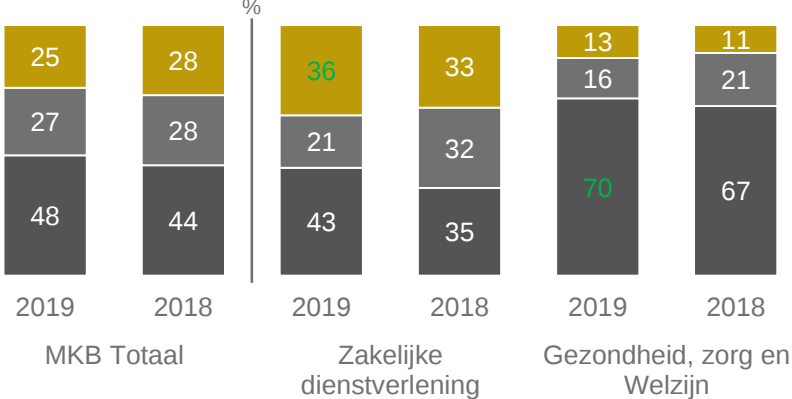

Slechts een klein deel van het MKB kent inhoudelijk de subsidies SDE+, EIA, ISDE, Informatieplicht Energiebesparing en Provinciale Subsidies

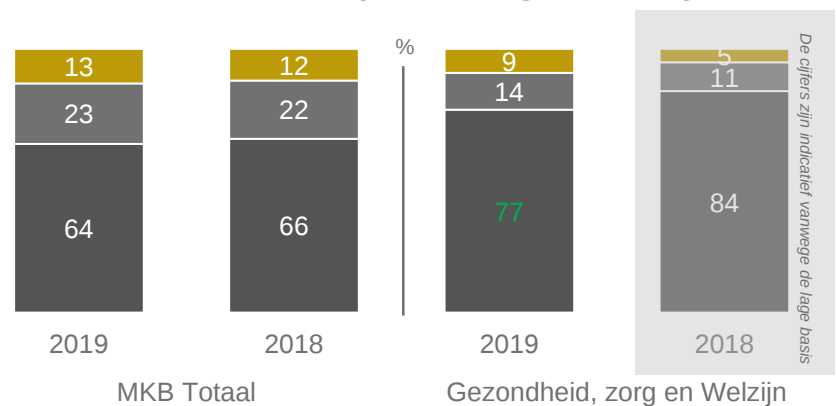
Bekendheid SDE+ (Stimulering duurzame energieproductie)

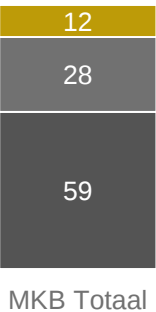
Bekendheid Energie-investeringsaftrek (EIA)

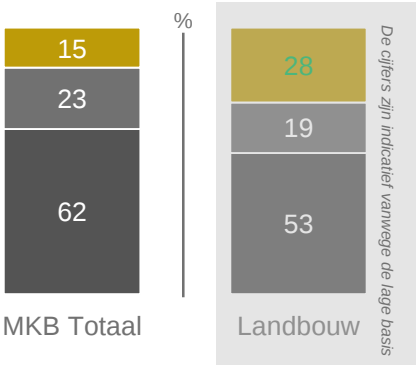
Bekendheid ISDE (Investeringssubsidie)

Informatieplicht Energiebesparing

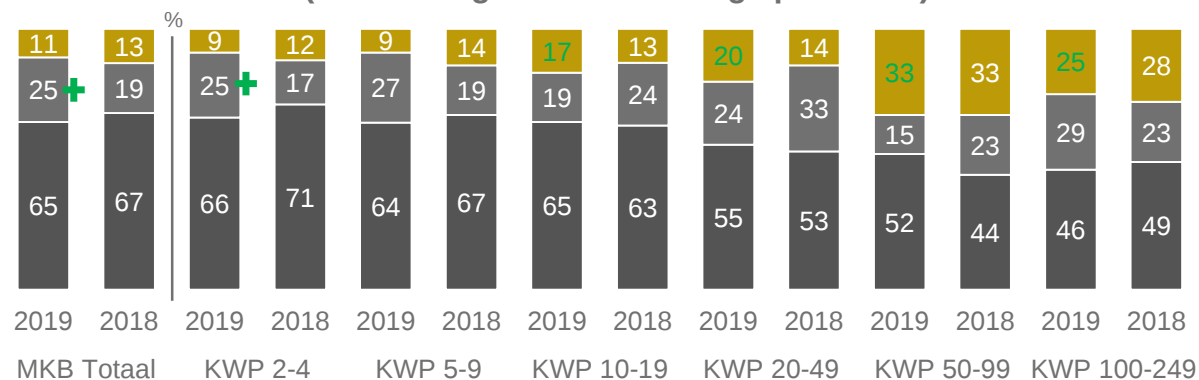
Provinciale Subsidies

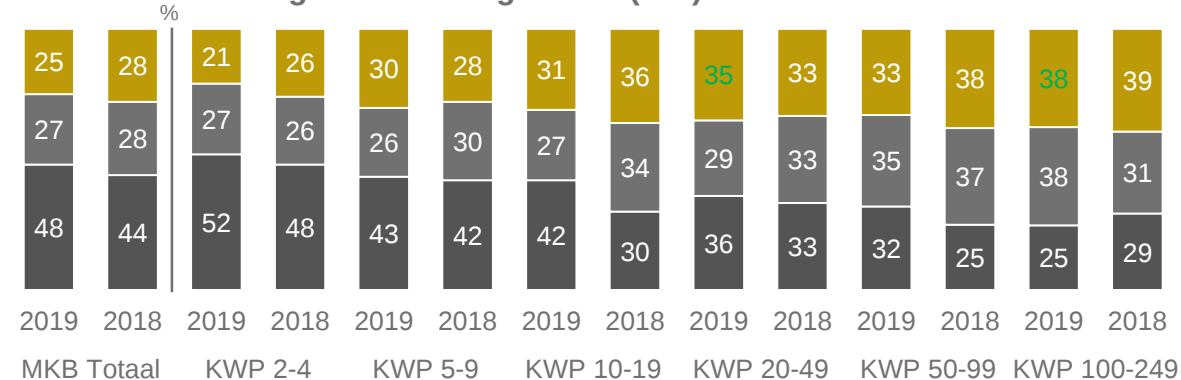
Bij grote bedrijven (KWP 100+) is aanzienlijk meer kennis aanwezig over SDE+, EIA en ISDE

Bij kleinere bedrijven ligt de 'in house' kennis over deze subsidies een stuk lager

Bekendheid SDE+ (Stimulering duurzame energieproductie)

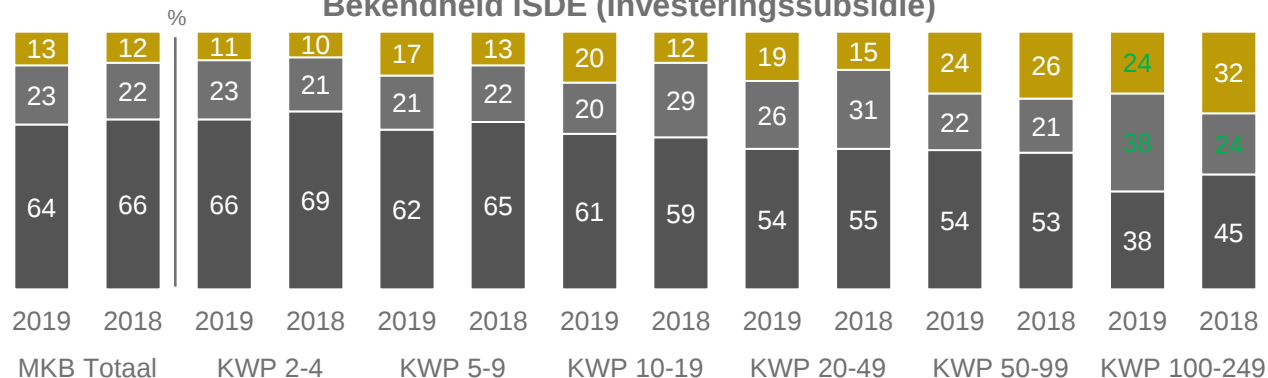

Bekendheid Energie-investeringsaftrek (EIA)

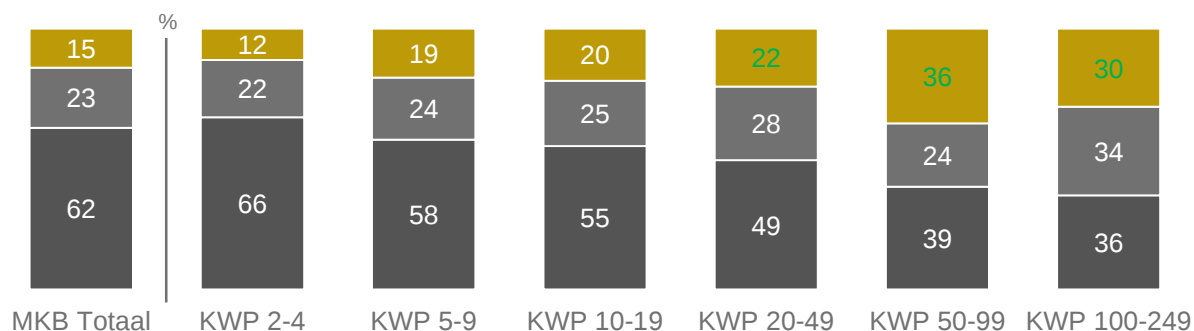
- Ik ken het en weet wat het inhoudt
- Alleen van naam gehoord
- Niet mee bekend

Bekendheid ISDE (Investeringsubsidie)

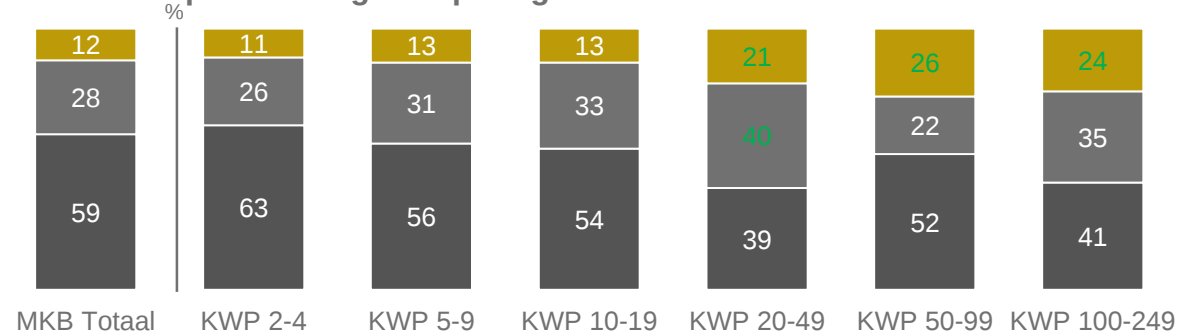

Ook over Provinciale Subsidies en Informatieplicht Energiebesparing is bij grotere bedrijven (KWP 20+) aanzienlijk meer kennis aanwezig dan bij kleine bedrijven

Provinciale Subsidies

Informatieplicht Energiebesparing

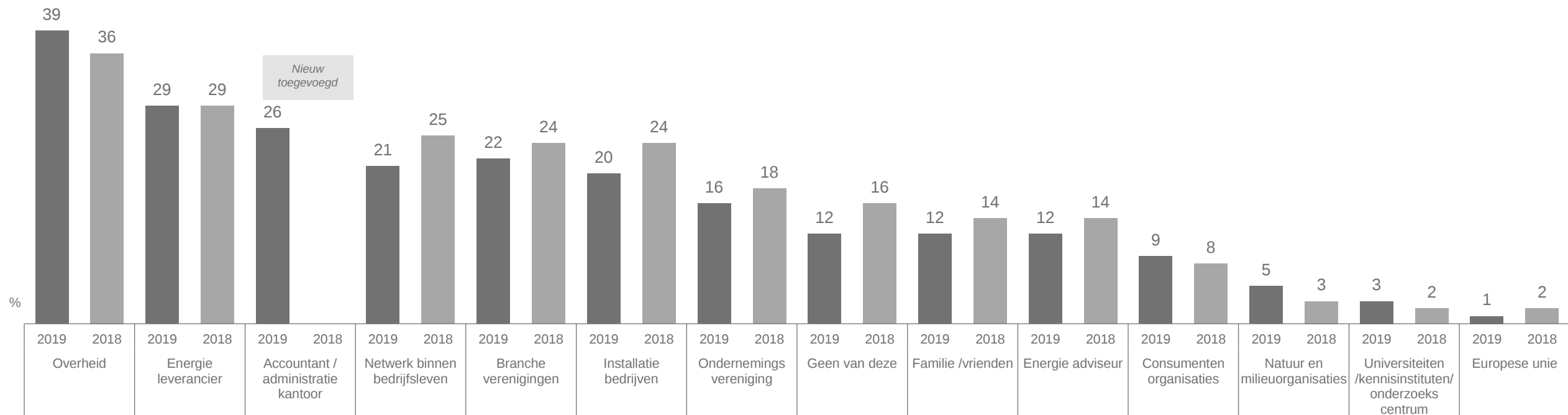

- Ik ken het en weet wat het inhoudt
- Alleen van naam gehoord
- Niet mee bekend

Er zijn geen veranderingen zichtbaar in het belang van de verschillende instanties voor informatieverschaffing over de wet- en regelgeving rondom energie, overheid blijft het belangrijkste

Naast de overheid en energieleveranciers, zijn ook accountants/administratiekantoren belangrijke instanties voor informatieverschaffing

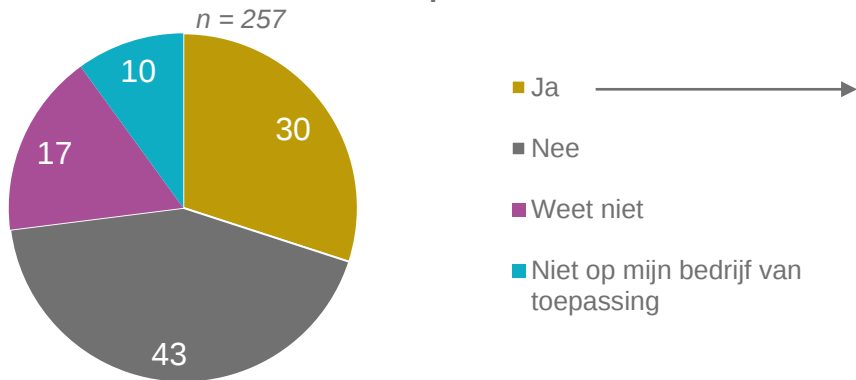
Instanties voor informatie over wet- en regelgeving

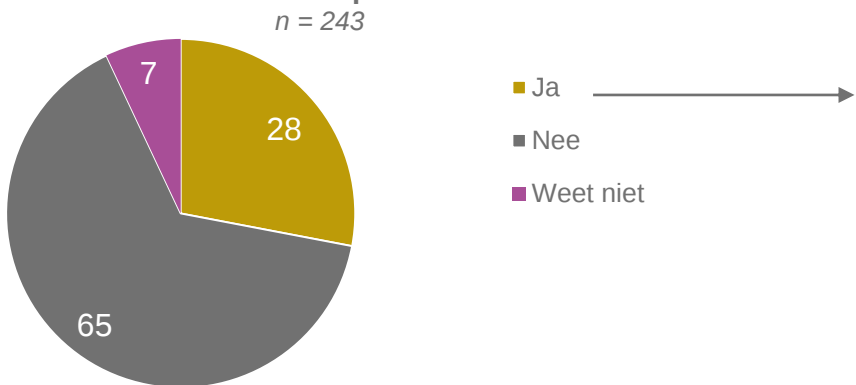
Bijna een derde van de MKB'ers geeft aan geïnformeerd te zijn over de informatieplicht – ruim een kwart heeft zich verder ook laten informeren over maatregelen

Er is een grote rol weggelegd voor energieleveranciers op het gebied van informeren en adviseren

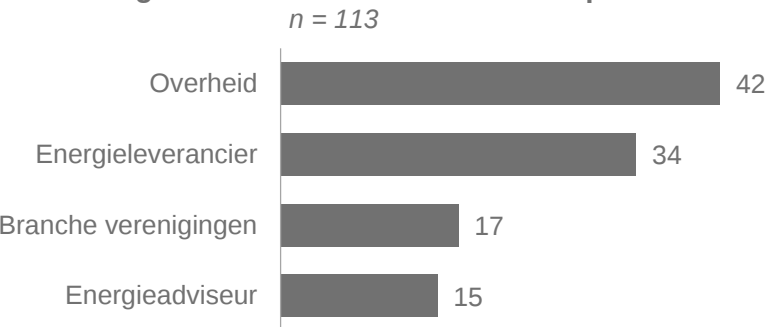
Geïnformeerd over de informatieplicht

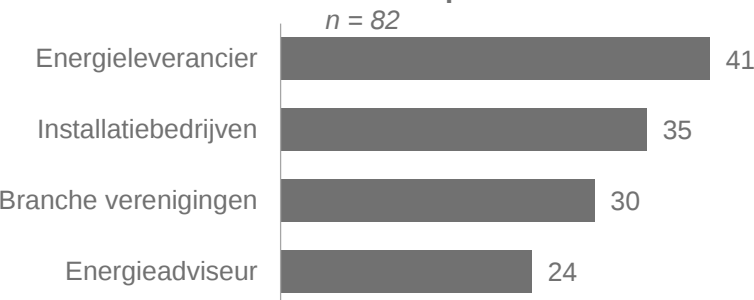
Laten adviseren over maatregelen in kader van de informatieplicht

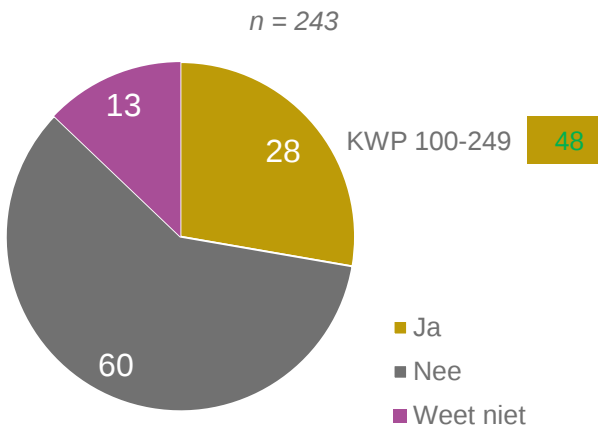
Door wie geïnformeerd over de informatieplicht

Door wie laten adviseren over maatregelen in kader van de informatieplicht

Reeds stappen ondernomen rondom rapporteren van genomen maatregelen bij het eLoket?

De informatieplicht is van toepassing op bedrijven die per jaar vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas of een equivalent daarvan verbruiken. De vragen op deze slide zijn alleen aan MKB'ers voorgelegd die voor de informatieplicht in aanmerking komen (geselecteerd op basis van het aangegeven energieverbruik)

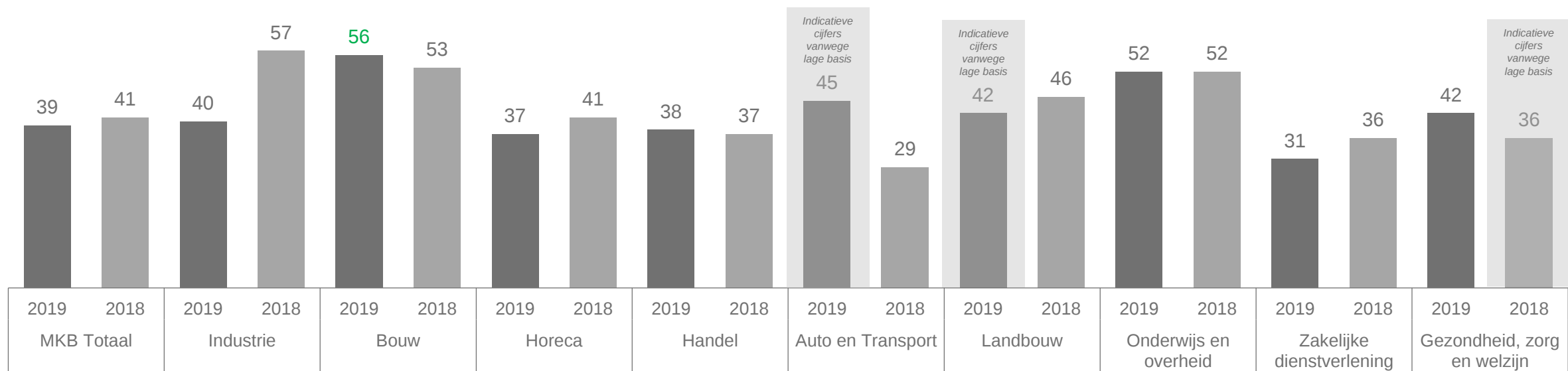

Opnieuw geeft minder dan de helft van het MKB aan het belangrijk te vinden op de hoogte te blijven van ontwikkelingen rondom verduurzaming

Binnen de branche Bouw en grotere bedrijven (KWP 20+) ligt dit hoger dan gemiddeld in het MKB segment

Belang op de hoogte blijven van ontwikkelingen verduurzamen energieverbruik

% (Zeer) belangrijk

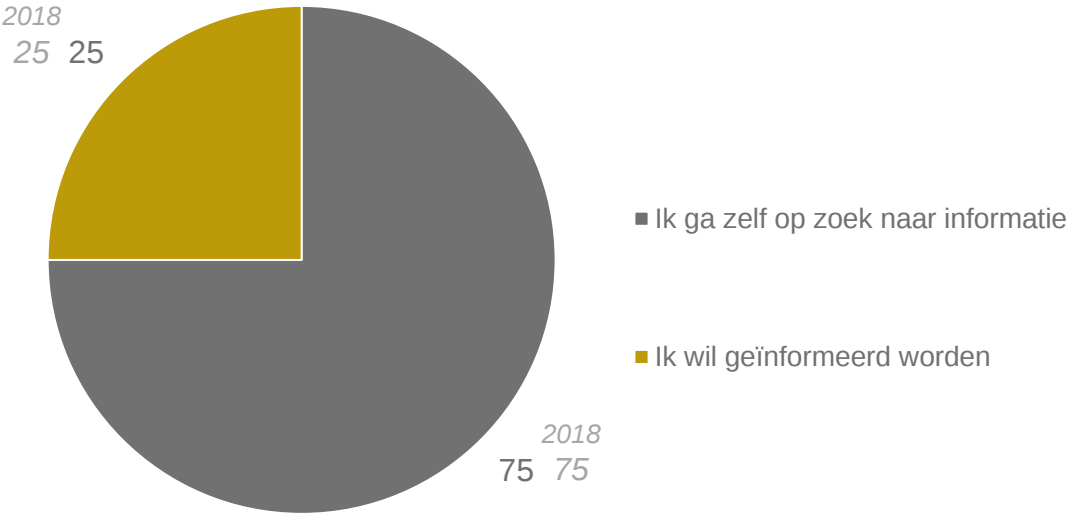
	2019	2018
KWP 2-4	34	38
KWP 5-9	37	40
KWP 10-19	45	48
KWP 20-49	62	49
KWP 50-99	64	64
KWP 100-249	70	66

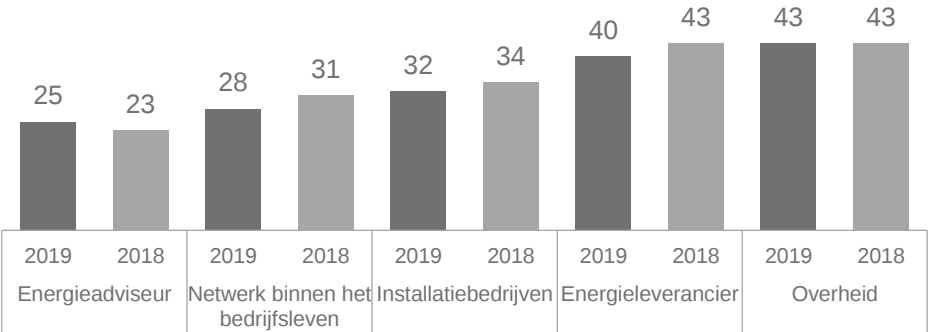
MKB'ers zien nog altijd een belangrijke rol voor energieleveranciers voor het verstrekken van informatie over verduurzamen (samen met de overheid)

Drie kwart van de MKB'ers zoekt het liefst zelf naar informatie over verduurzamen

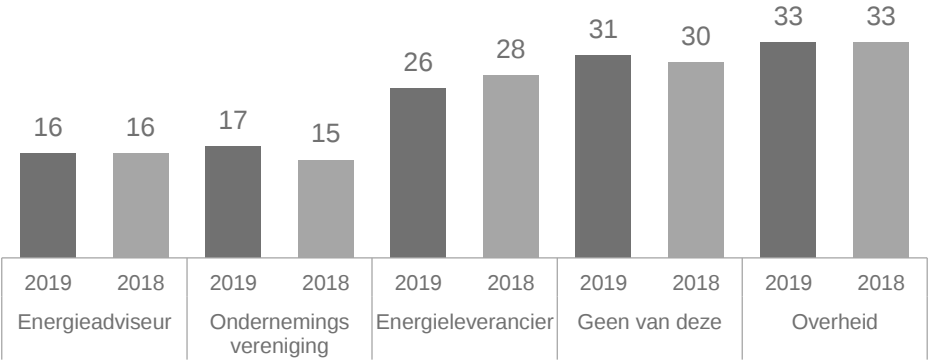
Geprefereerde manier van informatie verzameling bij het verduurzamen van energieverbruik:

Bronnen informatie (zelf zoeken)

Bronnen informatie (proactief benaderd)

Key take-outs kennis en informatiebehoefte in het MKB segment

- MKB'ers denken hoofdzakelijk aan energiebesparing wanneer ze denken aan verduurzaming van energieverbruik.
- Verlichting, isolatie en gedragsregels zijn de bekendste maatregelen met betrekking tot verduurzamen. Wel neemt de bekendheid van wind-energie, regeltechniek en duurzaam vervoer toe in 2019 ten opzichte van vorig jaar.
- Kennis binnen het MKB over wet- en regelgeving en subsidies rondom energieverbruik verduurzamen is over de breedte opnieuw laag. Over het algemeen is bij grote(re) bedrijven meer kennis aanwezig over subsidies. Dit geldt ook voor de Provinciale Subsidies en Informatieplicht Energiebesparing.
- Opnieuw vindt bijna 40% van de MKB'ers het belangrijk op de hoogte te blijven van de laatste ontwikkelingen rondom verduurzaming. Binnen de branche Bouw en onder grote(re) bedrijven ligt dit in 2019 hoger dan gemiddeld in het MKB segment.
- Wanneer MKB bedrijven informatie willen over verduurzamen van energie, gaat 75% van de bedrijven het liefst zelf op zoek naar informatie.
- Het MKB ziet de overheid en energieleveranciers als geschikte instanties om kennis en informatie over verduurzaming te verschaffen en hierin te adviseren.
- 30% van de MKB'ers geeft aan geïnformeerd te zijn over de Informatieplicht, waarbij dit voornamelijk door de overheid en energieleveranciers is gedaan. Voor advies over maatregelen in het kader van de Informatieplicht, zien MKB'ers voornamelijk een rol weggelegd voor energieleveranciers en installatiebedrijven. 28% van de MKB'ers heeft verder reeds stappen ondernomen rondom het rapporteren van genomen maatregelen bij het eLoket.

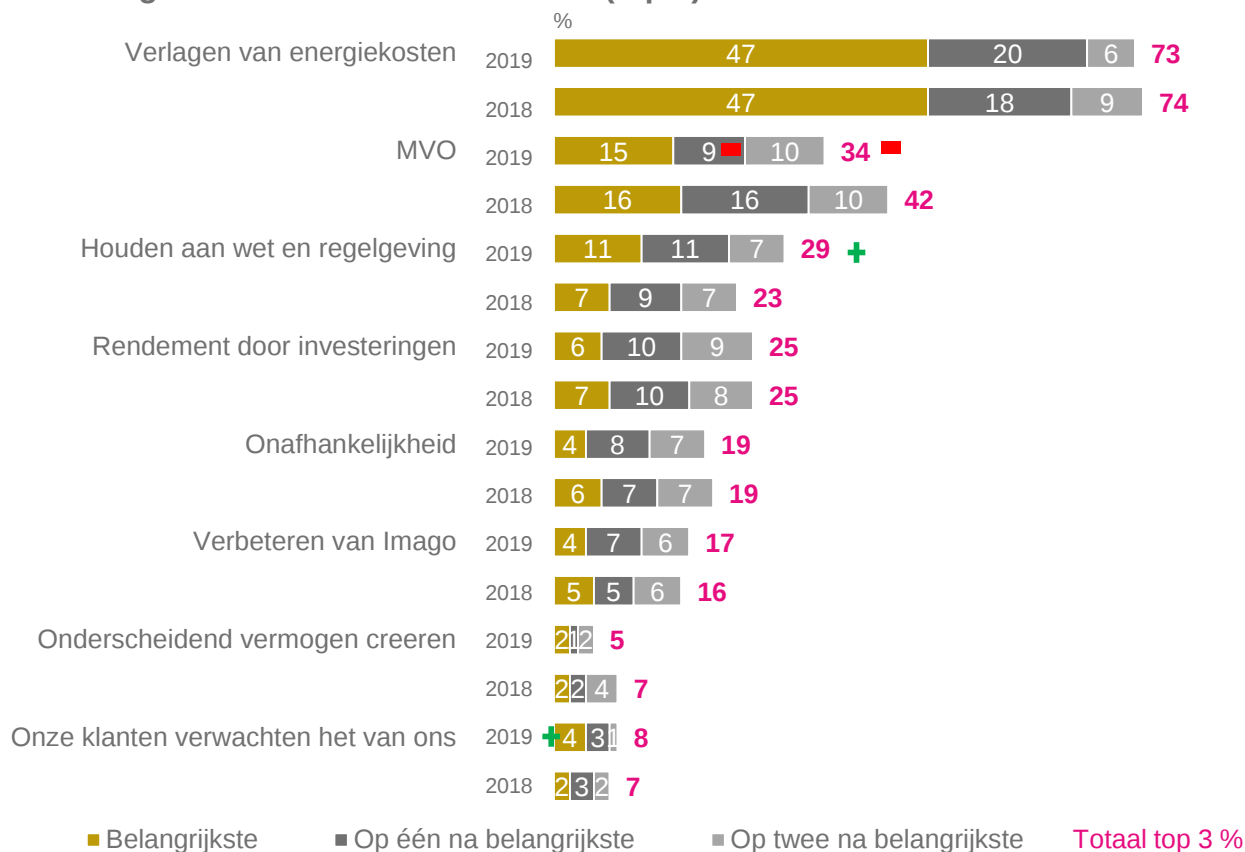
4

Houding, drijfveren en barrières ten aanzien van verduurzaming van energieverbruik in het MKB segment

De belangrijkste drijfveer voor energie verduurzaming is opnieuw financieel

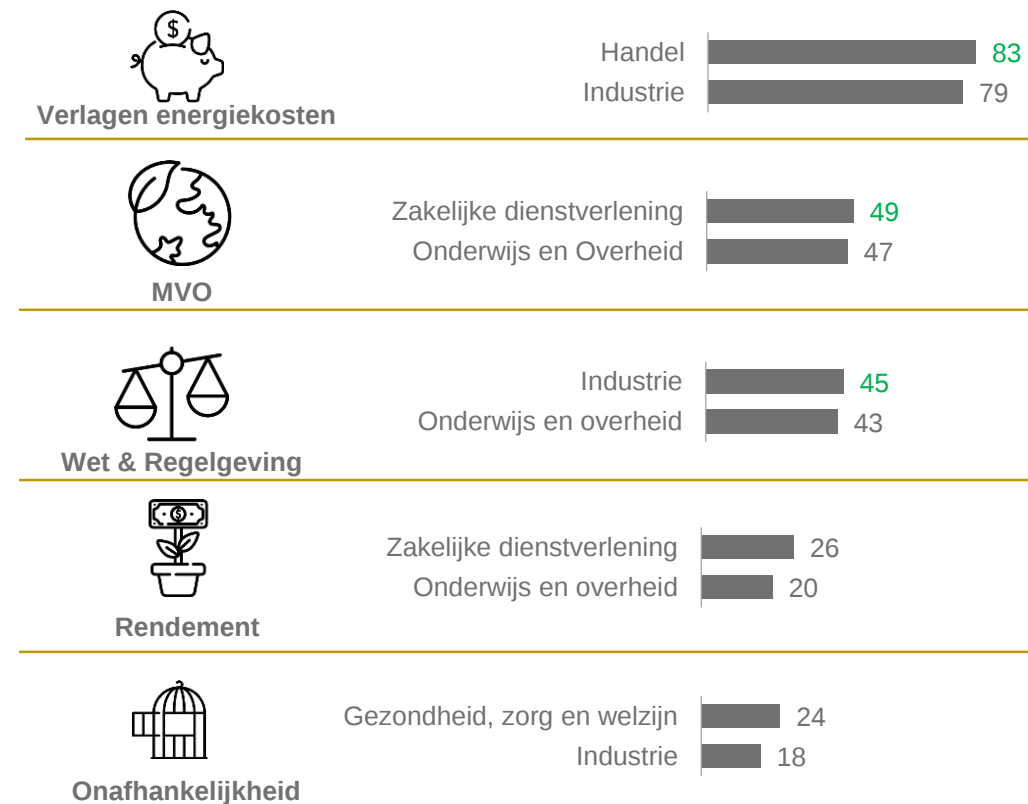
Houden aan wet- en regelgeving is in 2019 een belangrijkere drijfveer dan vorig jaar – MVO is voor MKB'ers in 2019 minder belangrijk

Wat is/zijn binnen uw bedrijf de voornaamste drijfveer/ drijfveren om het energieverbruik te verduurzamen? (top 3)

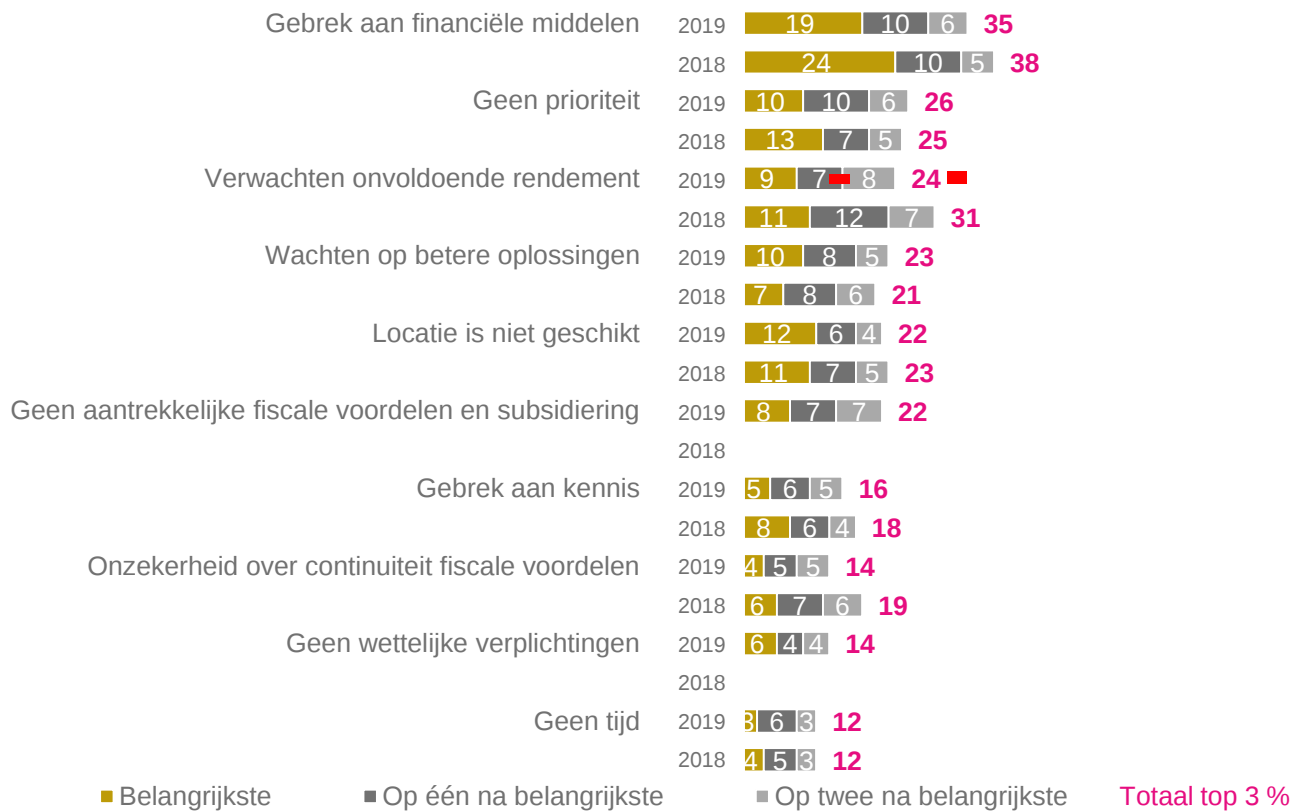
Top 5 drijfveren verduurzamen (Branches: twee hoogste scores)

Top 3 antwoorden – belangrijkste, op één na belangrijkste en op twee na belangrijkste

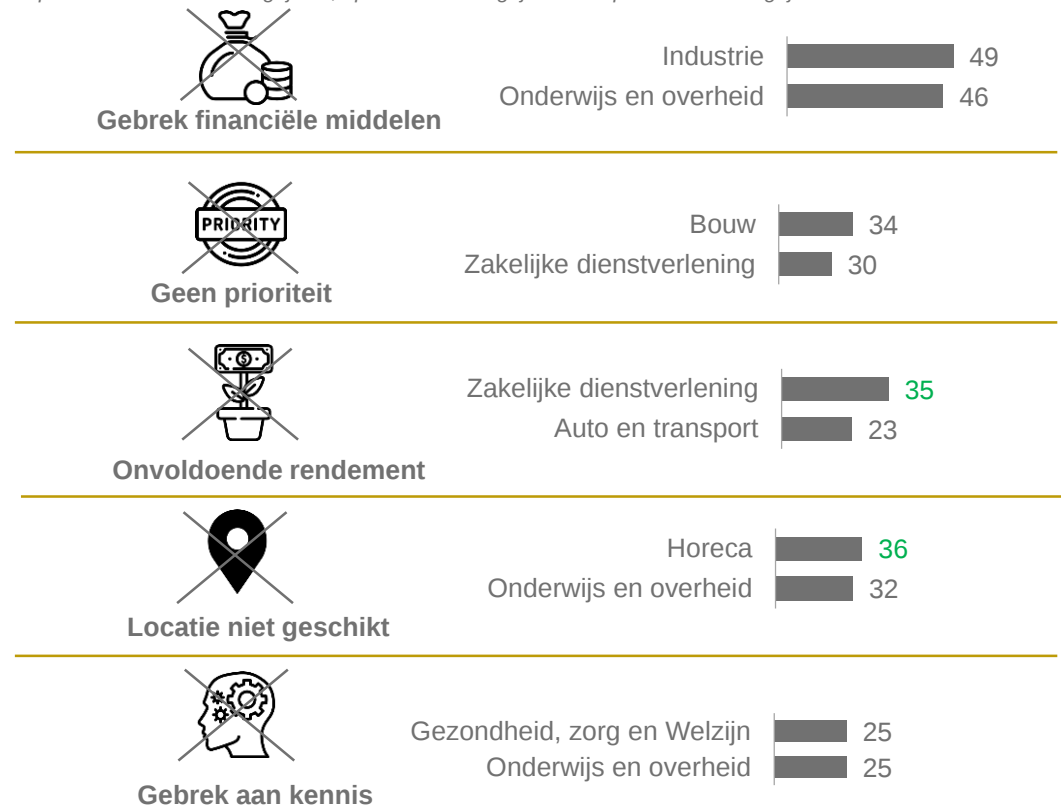
Tegelijkertijd blijft gebrek aan financiële middelen de grootste barrière die verduurzaming van energieverbruik tegenhoudt

Wat is/zijn binnen uw bedrijf de voornaamste barrières om het energieverbruik niet te verduurzamen? (top 3)

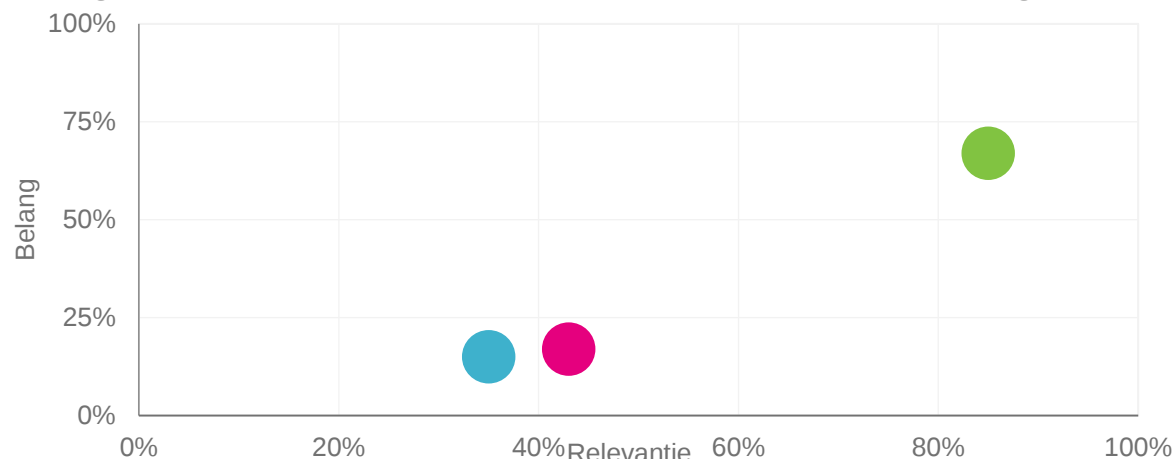
Top 5 barrières niet verduurzamen (Branches: twee hoogste scores)

Top 3 antwoorden – belangrijkste, op één na belangrijkste en op twee na belangrijkste

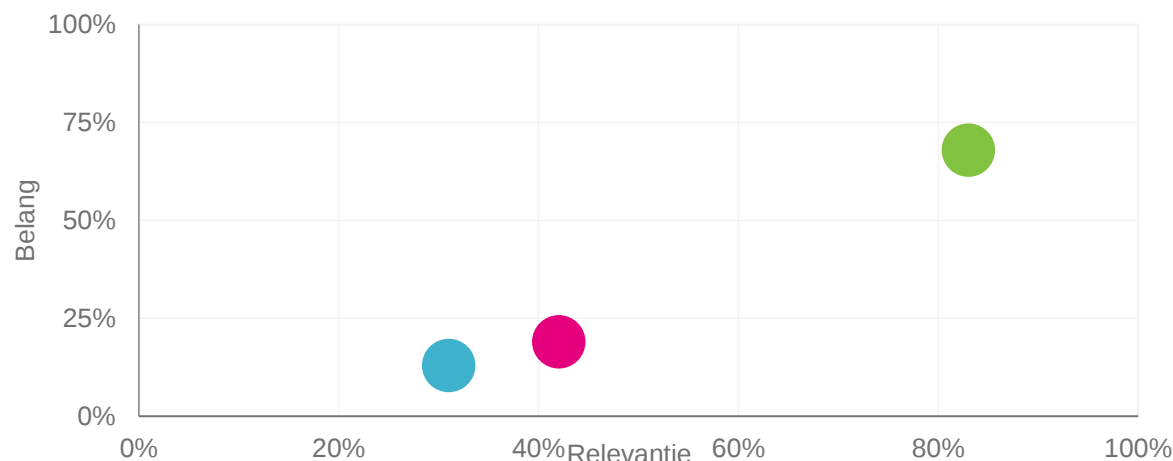

Relevantie en belang van domeinen binnen het verduurzamen van energieverbruik stabiel gebleven in 2019 – besparen van energie blijft het belangrijkste domein voor het MKB

Belang en relevantie domeinen binnen het verduurzamen van energieverbruik

- Afnemen van duurzame energie
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Onderwijs en Overheid (28%)**
- Besparen van energie
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Handel (71%)**
- Zelf opwekken van energie
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Landbouw (30%)**

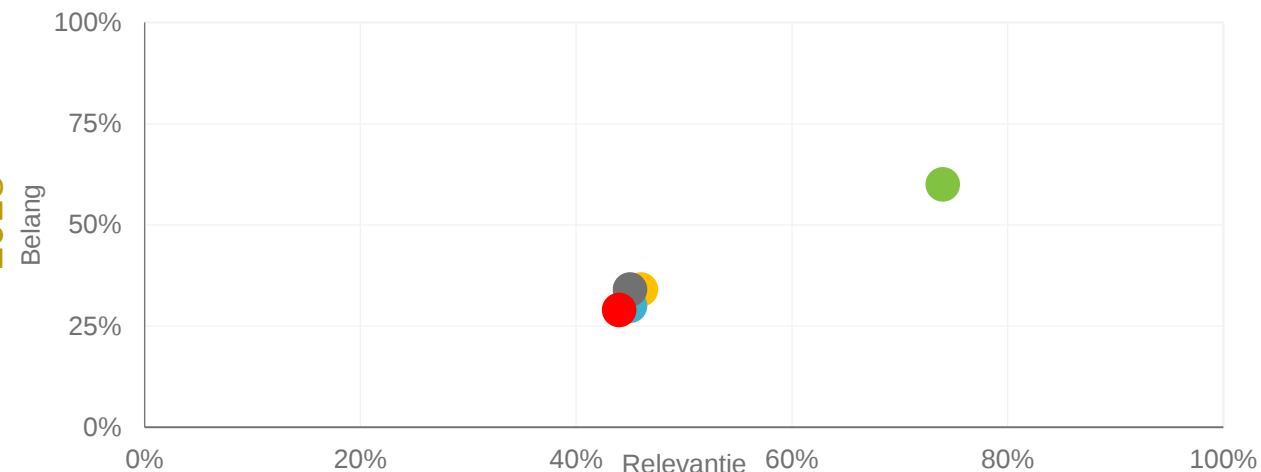
- Afnemen van duurzame energie
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Onderwijs en Overheid (28%)**
- Besparen van energie
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Landbouw (76%)**
Indicatieve cijfers vanwege lage basis
- Zelf opwekken van energie
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Onderwijs en Overheid (23%)**

De relevantie en belang van verlichting als oplossing voor verduurzaming is het grootst

Ten opzichte van vorig jaar is belang en relevantie van verwarming en zonne-energie lager. Ook relevantie van isolatie is lager in 2019.

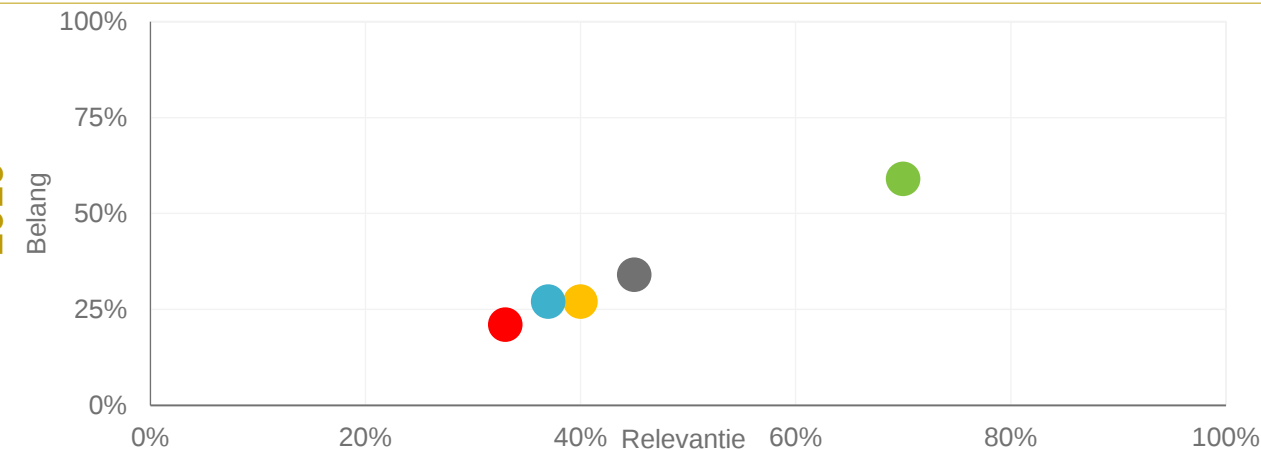
Belang en relevantie oplossingen binnen het verduurzamen van energieverbruik

2018

- Verlichting
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Handel (66%)**
 - Zonne-energie
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Landbouw (56%)**
 - Isolatie
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Onderwijs en Overheid (40%)**
 - Gedragsregels
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Onderwijs en Overheid (50%)**
 - Verwarming
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Gezondheid, Zorg en Welzijn (45%)**
- Indicatieve cijfers vanwege lage basis

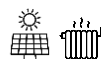
2019

- Verlichting
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Industrie (78%)**
 - Zonne-energie
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Onderwijs en Overheid (57%)**
 - Isolatie
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Auto en Transport (37%)**
 - Gedragsregels
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Zakelijke Dienstverlening (48%)**
 - Verwarming
 - Relatief belangrijker binnen de branche **Horeca (35%)**
- Indicatieve cijfers vanwege lage basis

Verlichting blijft ook in 2019 de relevantste oplossing voor verduurzaming onder MKB'ers

Relevantste oplossing			Op één na relevantste oplossing			Op twee na relevantste oplossing		
		2018			2018			2018
Industrie	 Verlichting: 87%	78%	 Isolatie: 52%	Zonne-energie: 60%	 Zonne-energie + verwarming: 49%	Gedragsregels: 59%		
	 Verlichting: 60%	68%	 Zonne-energie: 47%	58%	 Gedragsregels: 39%	Isolatie: 50%		
	 Verlichting: 64%	76%	 Verwarming: 42%	48%	 Gedragsregels: 40%	Isolatie: 47%		
	 Verlichting: 74%	79%	 Gedragsregels: 38%	45%	 Zonne-energie: 36%	Verwarming: 45%+		
	 Gedragsregels: 52%	Verlichting: 63%	 Verlichting: 51%	Zonne-energie: 43%	 Isolatie: 38%	Gedragsregels: 39%		
	 Verlichting: 62%	Zonne-energie: 70%	 Zonne-energie: 52%	Verlichting: 63%	 Isolatie: 40%	47%		
	 Verlichting: 73%	87%	 Zonne-energie: 66%	Isolatie: 69%)	 Isolatie: 51%	Verwarming: 66%		
	 Verlichting: 74%	72%	 Gedragsregels: 57%	46%	 Verwarming: 37%	Zonne-energie: 42%		
	 Verlichting: 69%	76%	 Gedragsregels: 53%	Verwarming: 49%)	 Isolatie: 49%	Gedragsregels: 42%		

Voor alle branches is verlichting ook de belangrijkste oplossing voor verduurzaming

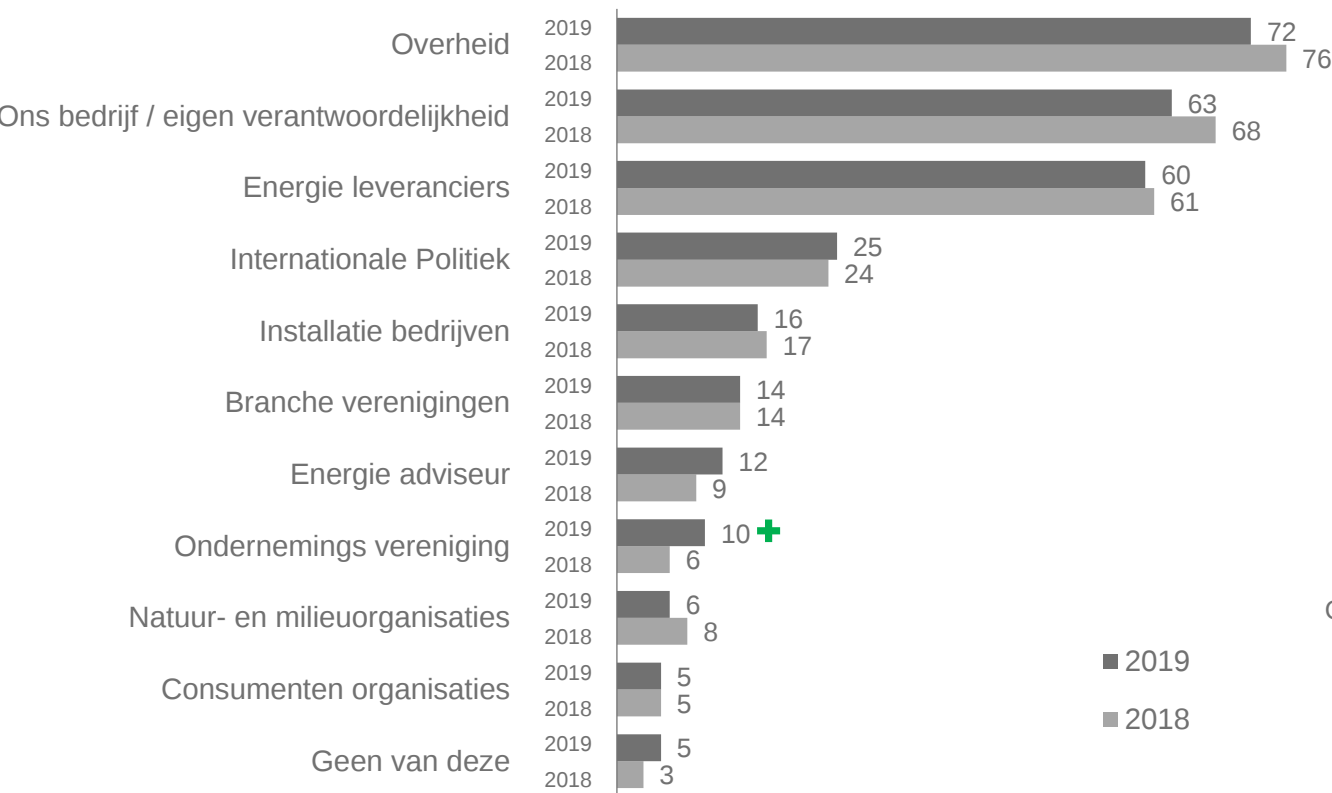
	Belangrijkste oplossing			Op één na belangrijkste oplossing			Op twee na belangrijkste oplossing		
		2018			2018			2018	
Industrie	 Verlichting: 78%	63%	 Isolatie: 35%	Gedrags-regels: 43%	 Verwarming: 29%	Zonne-energie: 41%			
Bouw	 Verlichting: 42%	50%	 Zonne-energie: 32%	48%	 Gedragsregels: 30%	Isolatie: 38%			
Horeca	 Verlichting: 54%	62%	 Verwarming: 35%	Isolatie: 33%	 Gedragsregels: 30%	Verwarming: 28%			
Handel	 Verlichting: 66%	66%	 Zonne-energie: 27%	33%	 Gedragsregels: 26%	Verwarming: 30%			
Auto en Transport 2019 cijfers indicatief, lage basis	 Verlichting: 50%	Verlichting: 56%	 Gedragsregels: 40%	Gedrags-regels: 33%	 Isolatie: 37%	Zonne-energie: 30%			
Landbouw 2019 cijfers indicatief, lage basis	 Verlichting: 58%	Zonne-energie: 56%	 Zonne-energie: 40%	Verlichting: 47%	 Isolatie: 26%	30%			
Onderwijs en Overheid	 Verlichting: 57%	59%	 Zonne-energie: 57%	Gedrags-regels: 50%)	 Isolatie: 36%	40%			
Zakelijke dienstverlening	 Verlichting: 60%	58%	 Gedragsregels: 48%	39%	 Zonne-energie: 23%	Zonne-energie: 35%			
Gezondheid, Zorg en Welzijn	 Verlichting: 48%	69%	 Gedragsregels: 42%	Verwarming: 45%)	 Isolatie: 32%	Gedragsregels: 36%			

MKB'ers blijven de Overheid de instantie vinden met de meeste verantwoordelijkheid als het gaat om verduurzaming

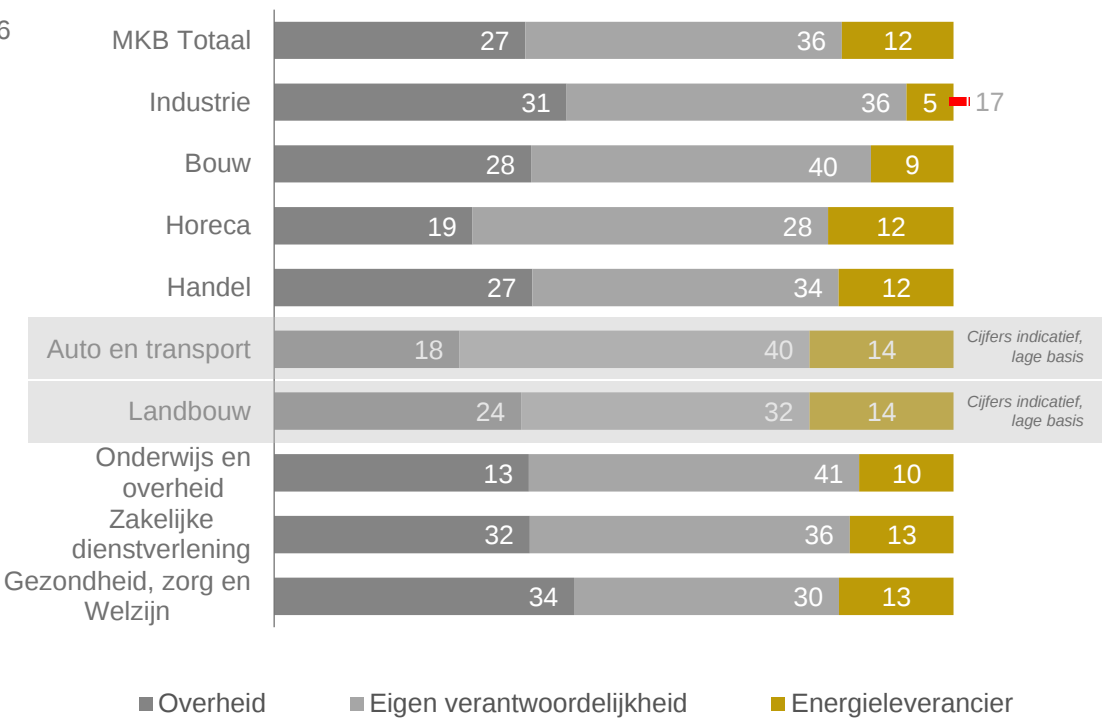
Wel vinden meer MKB'ers in 2019 ondernemingsverenigingen vaker verantwoordelijk voor verduurzaming - de branche Industrie vindt in 2019 energieleveranciers minder vaak het meest verantwoordelijk

Wie vindt u dat het meest verantwoordelijk is voor het verduurzamen van energieverbruik?

% Top 3

Eerste keuze

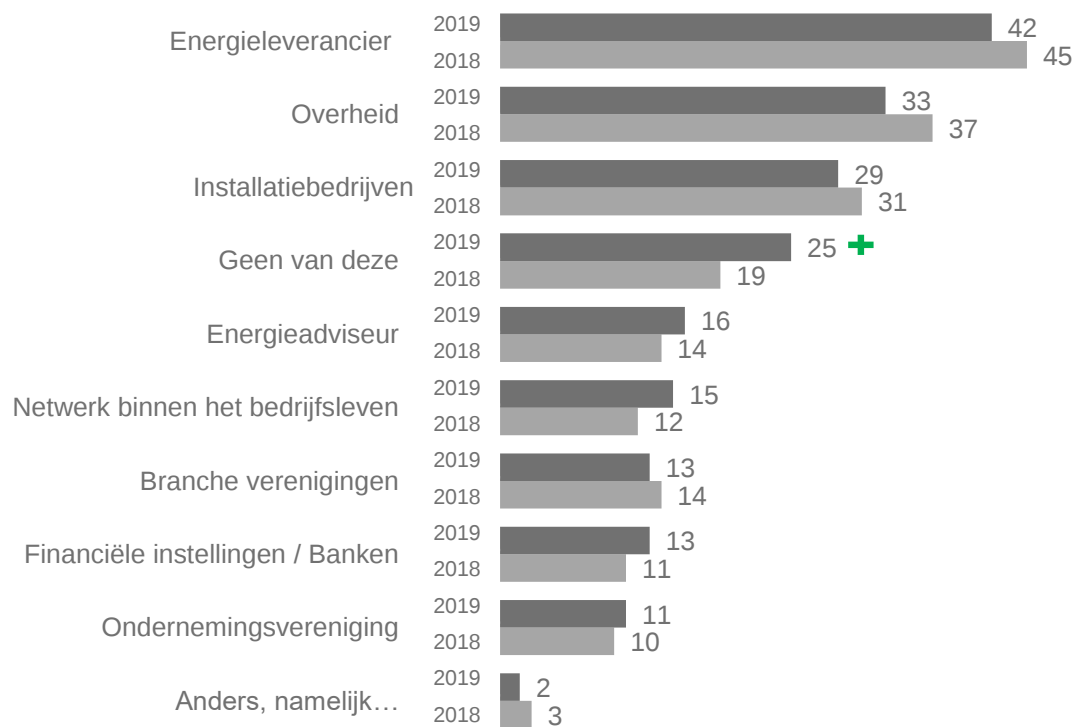
Cijfers indicatief, lage basis

Cijfers indicatief, lage basis

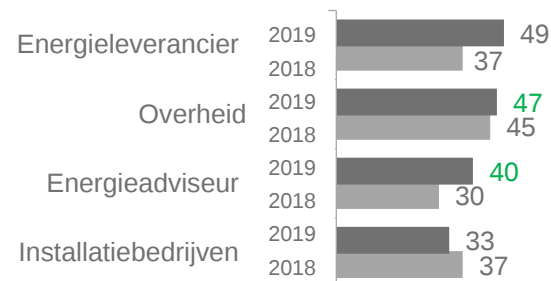
Energieleveranciers spelen volgens MKB bedrijven een belangrijke rol bij het verduurzamen van het energieverbruik

In 2019 geven meer MKB'ers aan dat geen van deze instanties een rol spelen; onder grote bedrijven (50+) spelen de overheid en energieadviseurs vaker een rol voor verduurzaming dan bij kleinere bedrijven

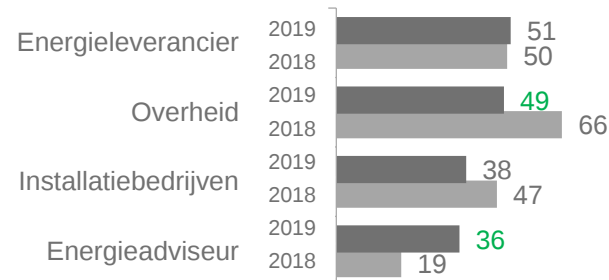
Partijen die een rol spelen bij verduurzamen van energieverbruik

Focus: KWP 50-99

Focus: KWP 100-249

MKB'ers zien in 2019 voor meer instanties dan in 2018 een rol weggelegd op het gebied van de financiering van maatregelen voor energiebesparing

Energieleveranciers kunnen een grote rol spelen in het geven van inzicht in huidig verbruik, levering, installatie en service en onderhoud

*Energie Besparen

	Informatie	Inzicht in huidig verbruik	Advies	Levering	Installatie	Benutten van subsidies	Financiering	Bieden van service & onderhoud
Overheid		+	+	+				+
Branche verenigingen		+					+	
Netwerk binnen het bedrijfsleven							+	
Energieadviseur							+	
Energieleverancier								
Installatiebedrijven								
Ondernemingsvereniging		+					+	
Financiële instellingen								

* Zie bijlage voor matrix 2018

Relevantie nog onvoldoende ontwikkeld

Sterke, onderscheidende rol

Relevante, maar niet onderscheidende rol

MKB'ers zien op de meeste onderdelen rondom energie opwekken een sterke, onderscheidende rol voor energieleveranciers en installatiebedrijven weggelegd

*Opwekken van Energie

	Informatie	Inzicht in huidig verbruik	Advies	Levering	Installatie	Benutten van subsidies	Financiering	Bieden van service & onderhoud
Overheid		+						
Branche verenigingen			+					
Netwerk binnen het bedrijfsleven							+	
Energieadviseur					+			
Energieleverancier								
Installatiebedrijven		+						
Ondernemingsvereniging								
Financiële instellingen								+

* Zie bijlage voor matrix 2018

Relevantie nog onvoldoende ontwikkeld

Sterke, onderscheidende rol

Relevante, maar niet onderscheidende rol

Key-take outs houding: zo staat het MKB segment tegenover verduurzaming en de betrokken partijen

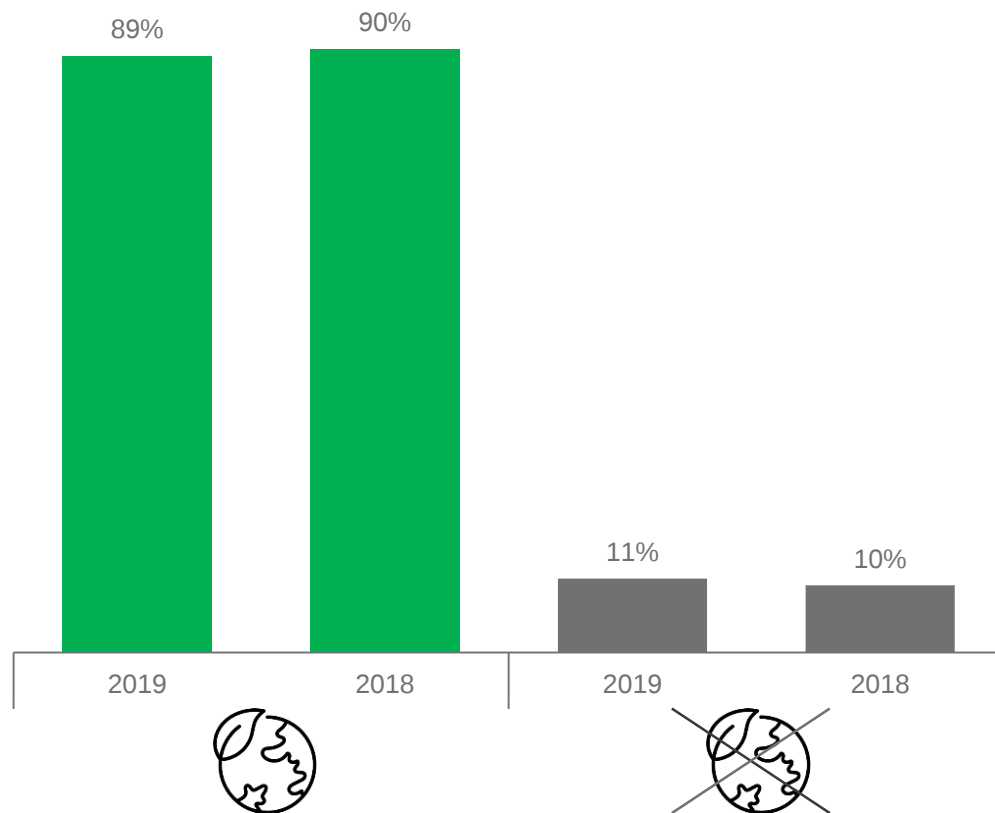
- De drijfveer om te verduurzamen is hoofdzakelijk financieel: verlagen van energiekosten is voor bijna 50% van de bedrijven de belangrijkste drijfveer en speelt bij bijna 75% van de bedrijven een rol (al dan niet de belangrijkste). Wel is het voldoen aan wet- en regelgeving als drijfveer voor verduurzaming dit jaar toegenomen.
- Tegelijkertijd is de barrière om te verduurzamen ook hoofdzakelijk financieel: bijna 20% van de MKB'ers geeft aan dat gebrek aan financiële middelen de belangrijkste barrière is voor verduurzaming. Financiën spelen in totaal bij bijna 33% van de MKB'ers een belemmerende rol, maar is voor 13% niet de belangrijkste barrière.
- In lijn met de financiële voordelen en barrières, is besparen van energie het meest relevant en belangrijkst voor MKB'ers. Verlichting is dan ook de relevantste en belangrijkste oplossing voor het MKB.
- De overheid en energieleveranciers krijgen een grote mate van verantwoordelijkheid toebedeeld van het MKB in het verduurzamen van energieverbruik en zijn volgens het MKB ook het meest betrokken bij verduurzaming onder MKB'ers. Grote bedrijven zien een grotere betrokkenheid van de overheid en energieadviseurs dan gemiddeld in het MKB.
- MKB'ers zien in 2019 voor meer instanties dan in 2018 een rol weggelegd op het gebied van de financiering van maatregelen voor energiebesparing. Specifiek voor energieleveranciers vinden MKB'ers dat zij een relevante rol spelen in het geven van inzicht in huidig verbruik, levering, installatie en service en onderhoud.
- Met betrekking tot het opwekken van energie zien we dezelfde rol voor energieleveranciers in vergelijking met het besparen van energie.

5

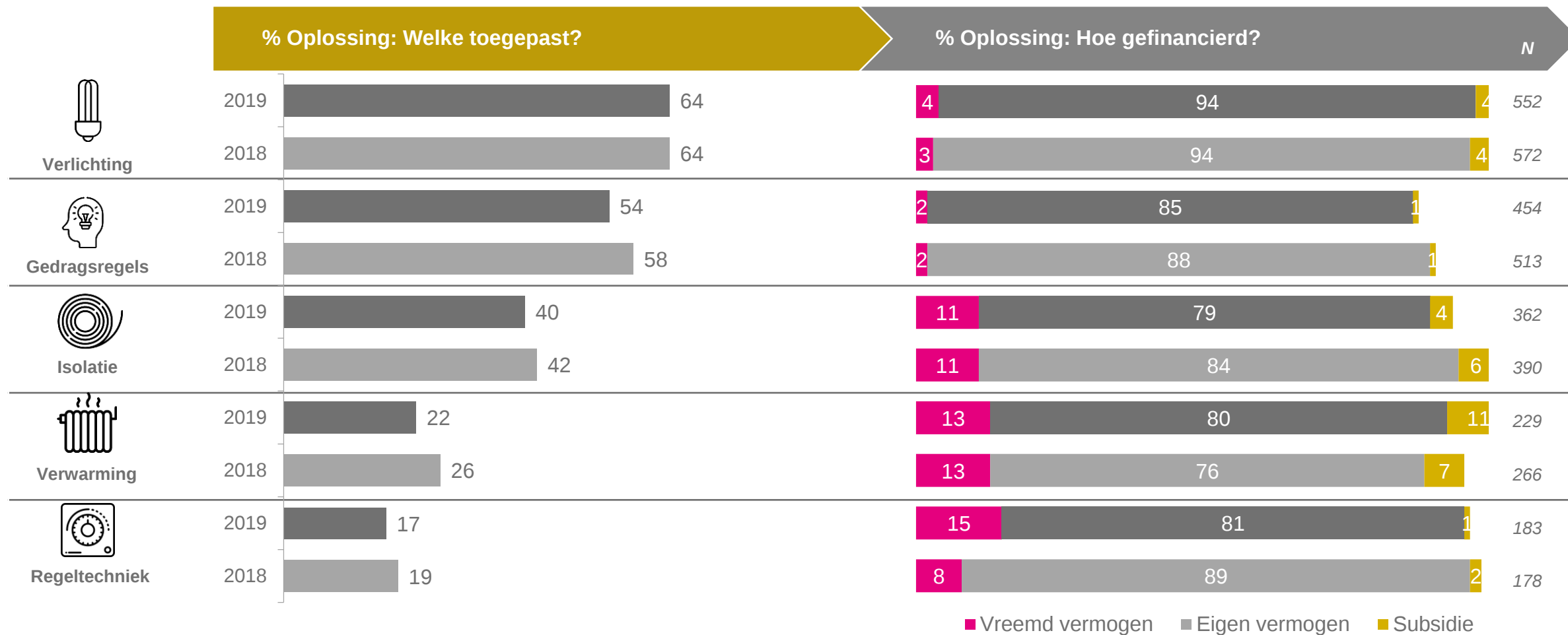
**Gedrag en verwachtingen ten aanzien van verduurzaming van energieverbruik
in het MKB segment**

Opnieuw hebben negen op de tien MKB'ers al een (eerste) stap gezet om te investeren in verduurzaming

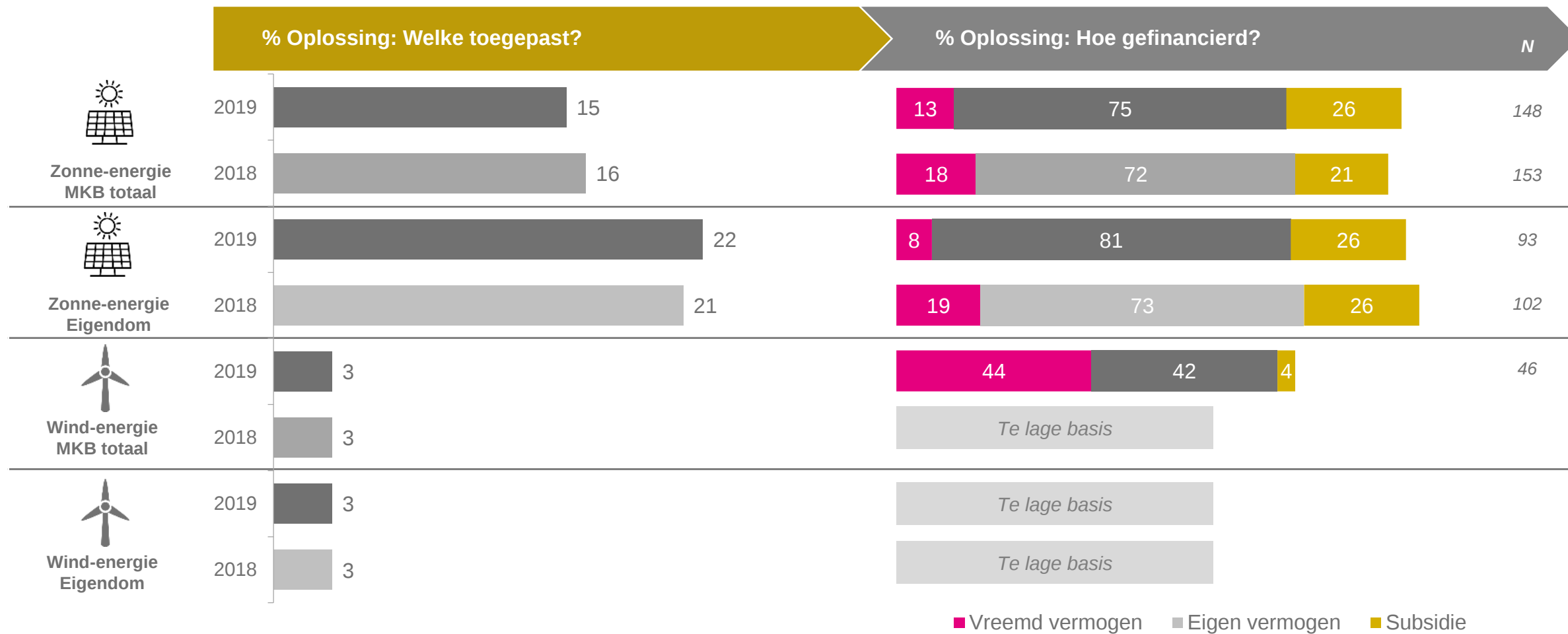
Aandeel MKB'ers dat wel of niet heeft geïnvesteerd in verduurzaming

De al toegepaste oplossingen zijn hoofdzakelijk gericht op energiebesparing en met eigen vermogen gefinancierd

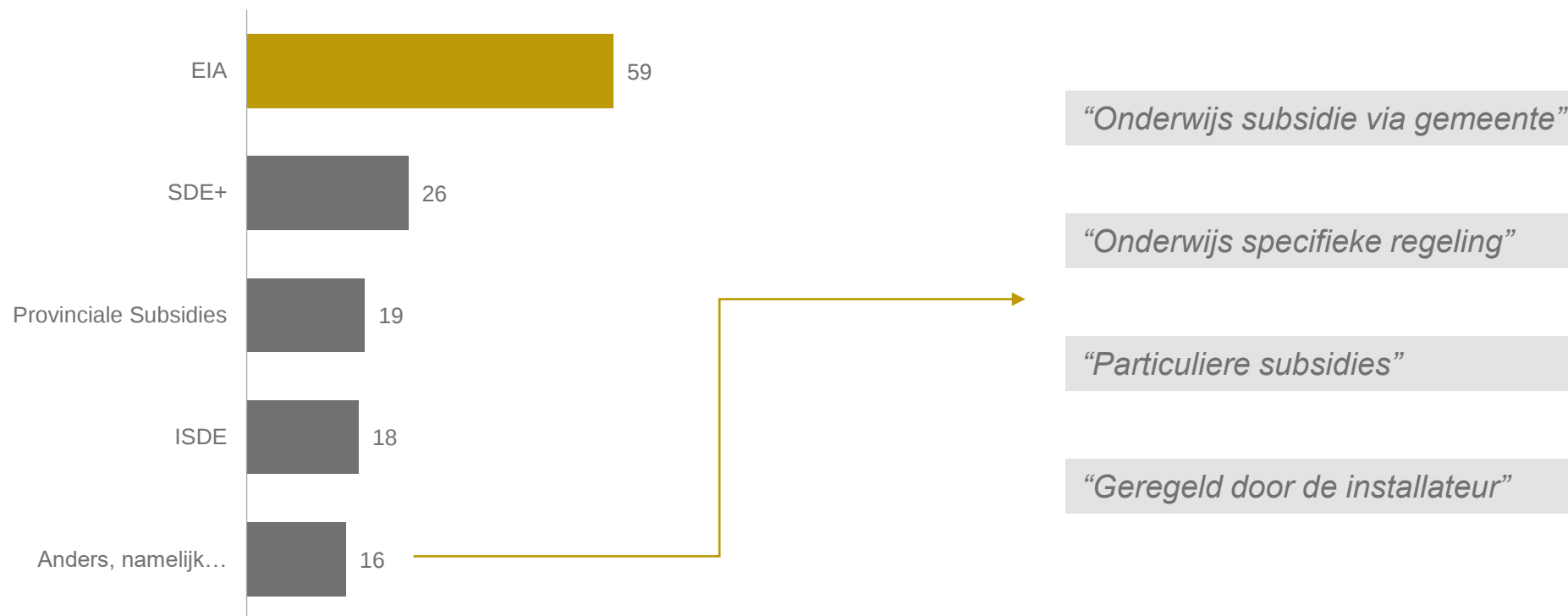

Een vijfde van de MKB'ers met een pand in eigendom heeft zonne-energie voor verduurzamen toegepast – in 2019 lijkt dit vaker met eigen vermogen te zijn gefinancierd (niet significant)

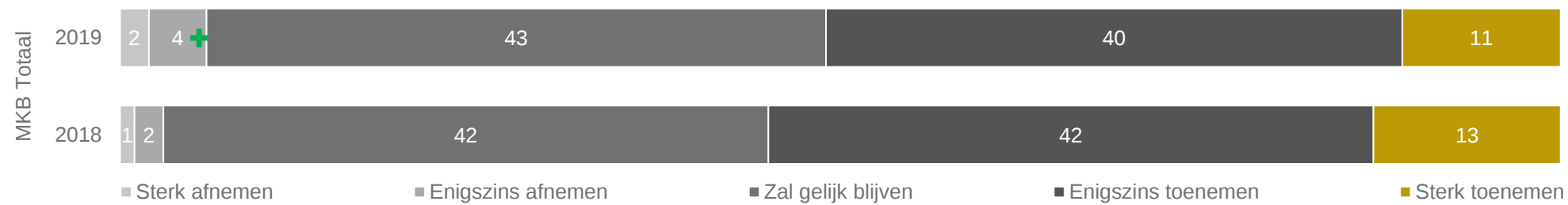
MKB'ers die gebruik hebben gemaakt van subsidies voor financiering van oplossingen voor verduurzaming hebben vooral gebruik gemaakt van EIA

Recent gebruikte energiesubsidies

In 2019 verwachten iets meer MKB'ers dan in 2018 dat de focus op duurzaamheid in de toekomst enigszins zal gaan afnemen – toch verwacht ruim de helft dat de focus zal toenemen

Verwachting over ontwikkeling focus op duurzaamheid

Vier op de tien MKB'ers heeft de intentie om binnen 3 jaar te starten met verduurzaming

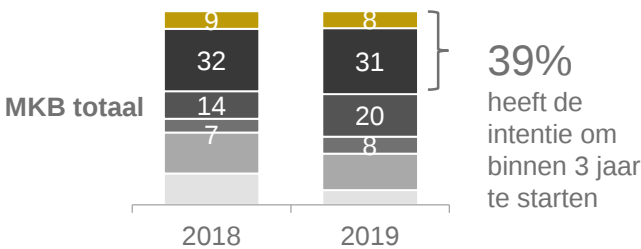
De verwachte manier van financieren is hoofdzakelijk met eigen vermogen

Q37: Binnen welke periode starten met verduurzamen van energieverbruik?

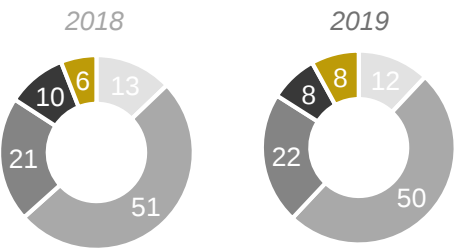
Q38: Verwacht bedrag aan investeringen?

Q039: Verwachte terugverdientijd

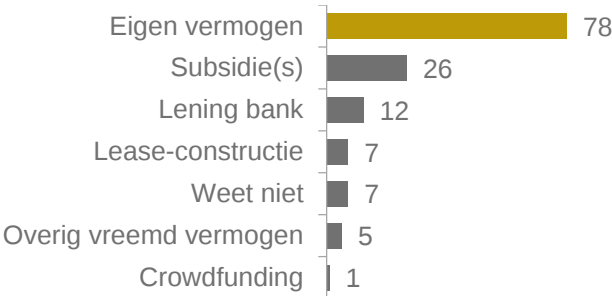
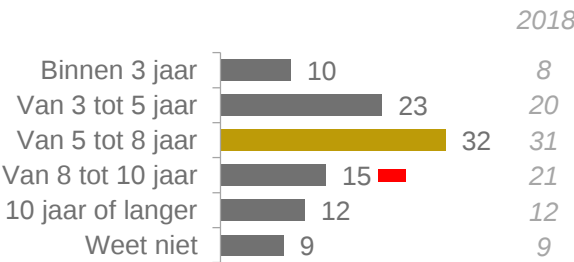
Q039: Verwachte financiering

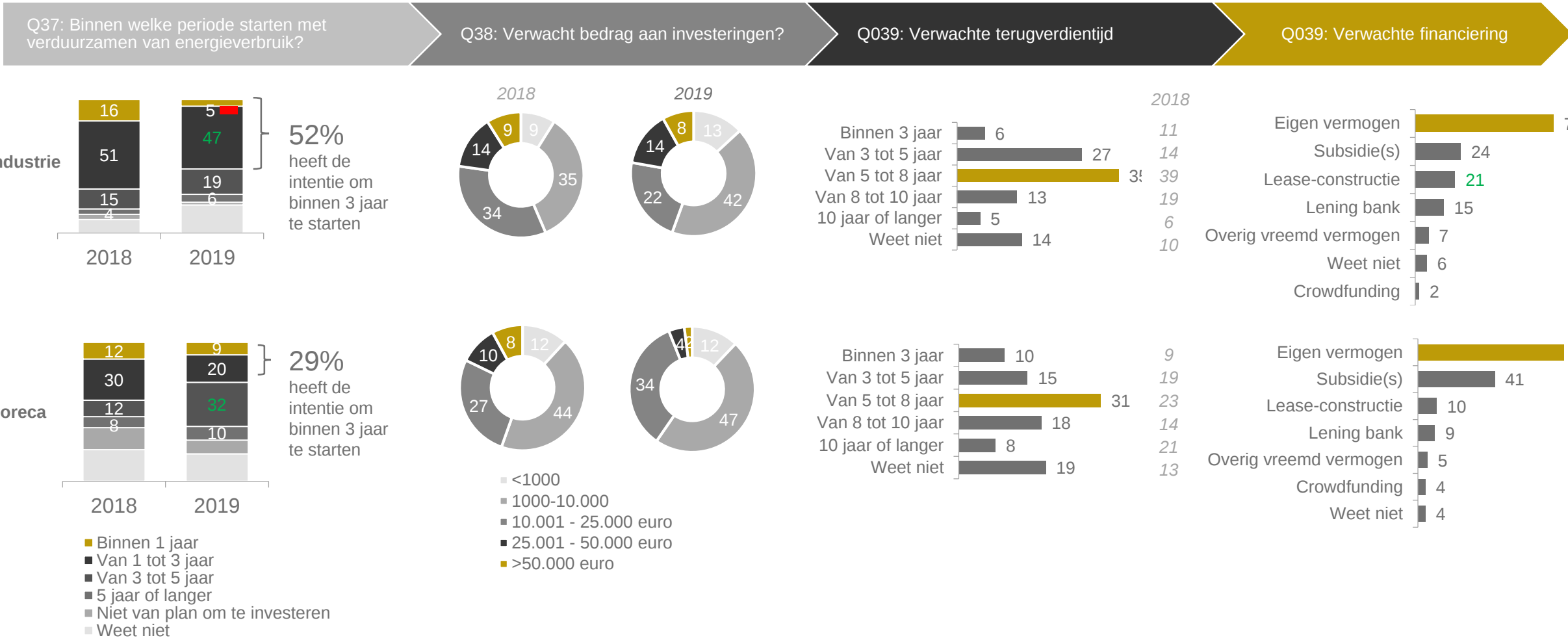
- Binnen 1 jaar
- Van 1 tot 3 jaar
- Van 3 tot 5 jaar
- 5 jaar of langer
- Niet van plan om te investeren
- Weet niet

- <1000
- 1000-10.000
- 10.001 - 25.000 euro
- 25.001 - 50.000 euro
- >50.000 euro

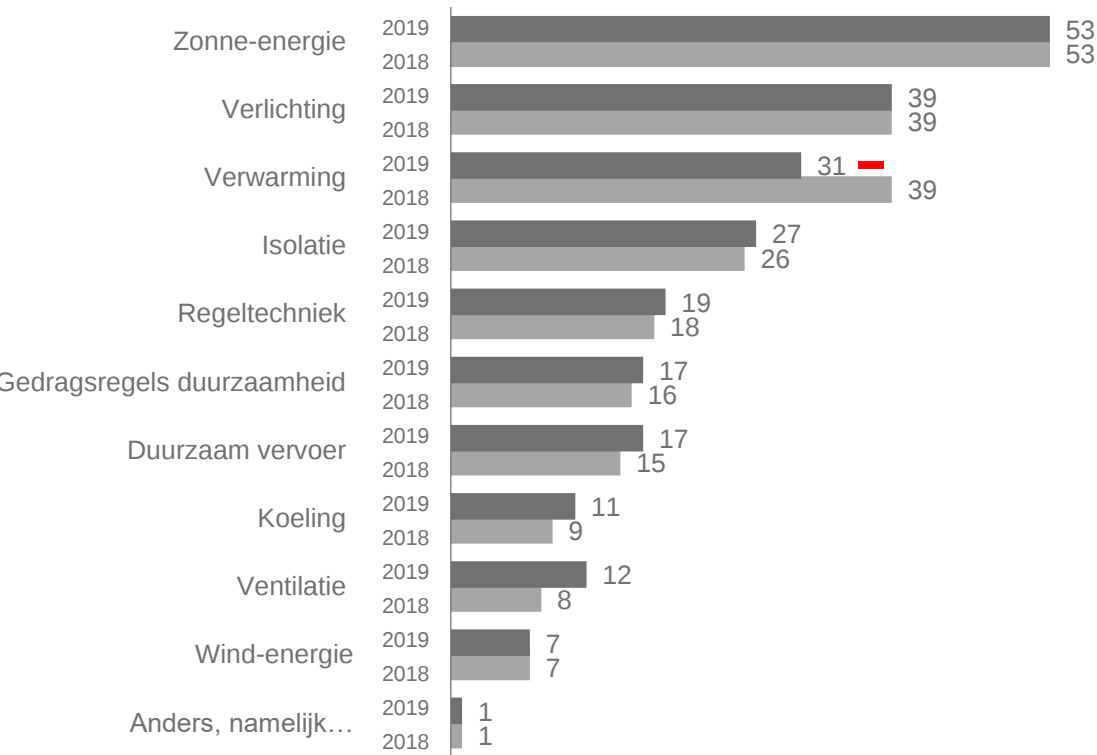
Industrie heeft een sterkere intentie om te gaan verduurzamen ten opzichte van MKB totaal, terwijl Horeca hierin juist achterblijft

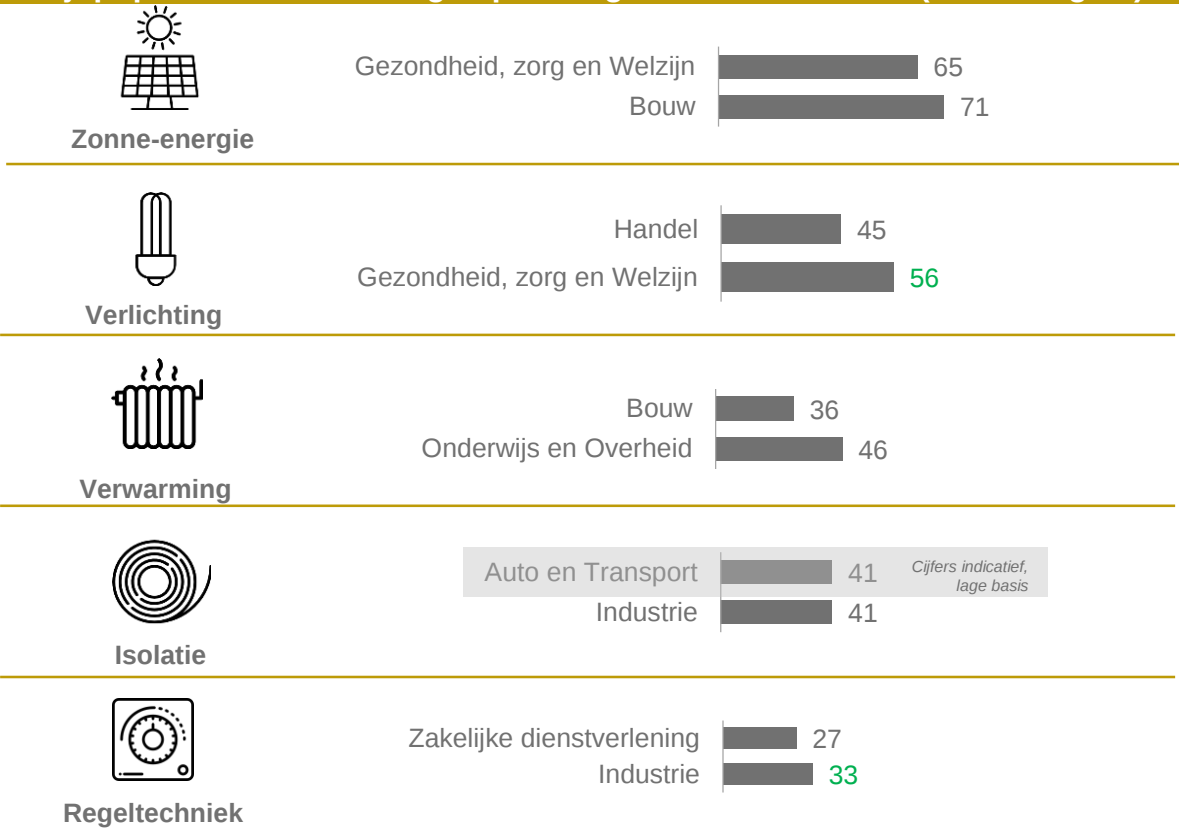
Het aandeel MKB'ers dat denkt aan verwarming als concrete toekomstige oplossing is gedaald ten opzichte van 2018; zonne-energie blijft de belangrijkste oplossing

De gezondheidszorg heeft vaker verlichting als concrete oplossing in het hoofd in vergelijking met het totaal MKB en in de industrie wordt meer gedacht aan regeltechniek als toekomstige oplossing.

Welke concrete oplossingen in gedachte om te gaan implementeren

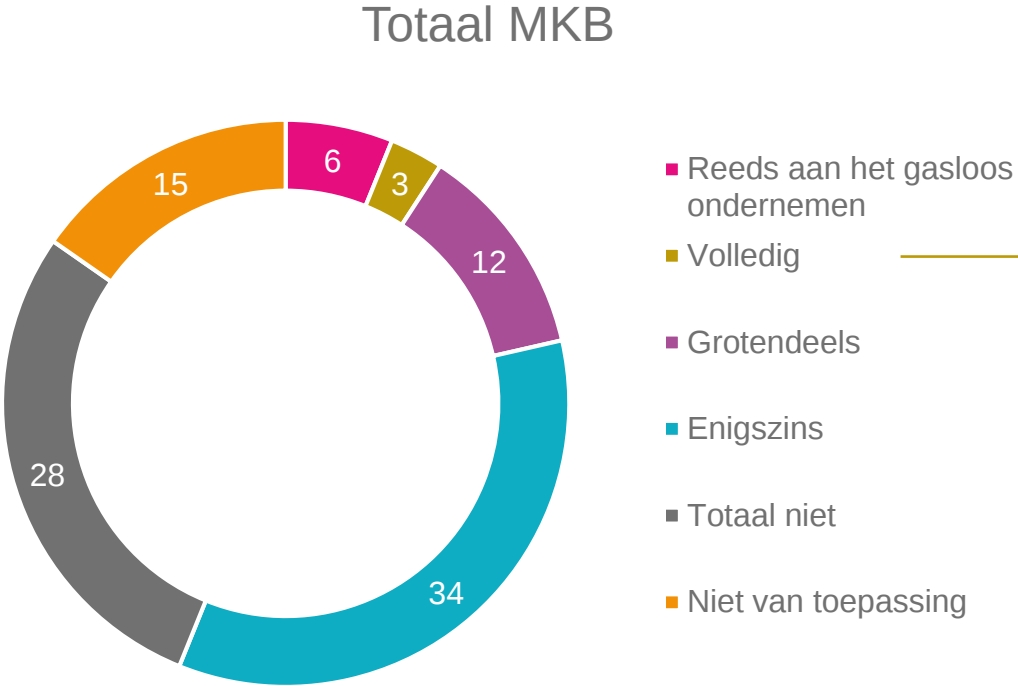
Vijf populairste toekomstige oplossingen onder branches (twee hoogste)

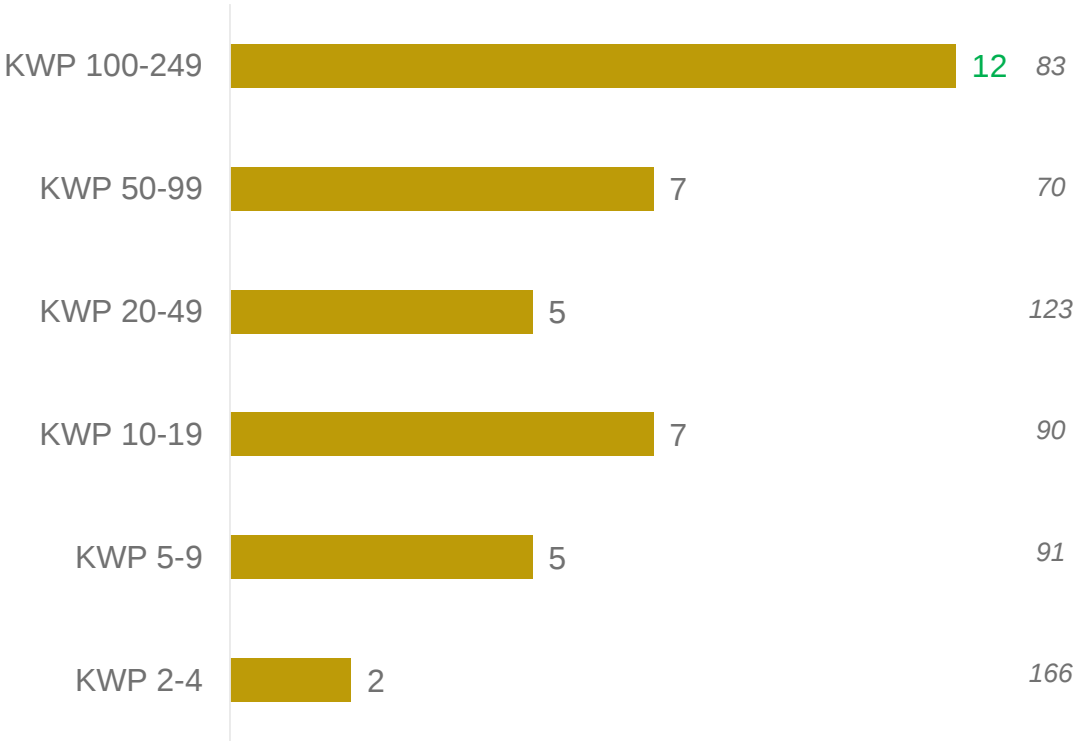
Een op de vijf MKB'ers onderneemt gasloos of overweegt dit volledig/grotendeels te gaan doen

Grote MKB bedrijven overwegen significant vaker om volledig te gaan gasloos ondernemen

In hoeverre overweegt u gasloos ondernemen? (n = 623)

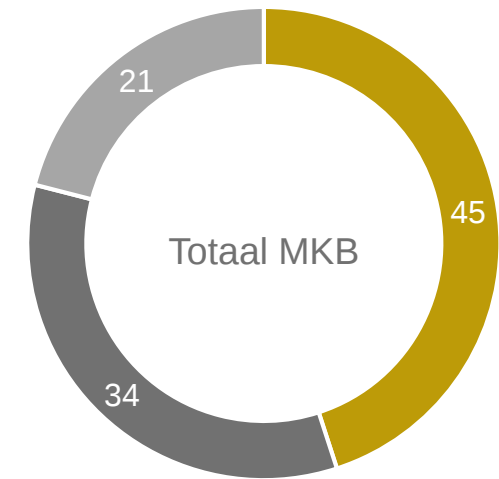
Focus: Overweegt volledig over te stappen

45% van de MKB'ers geeft aan behoefte te hebben aan een *one stop shop* – een derde ziet dit het liefst bij energieleveranciers

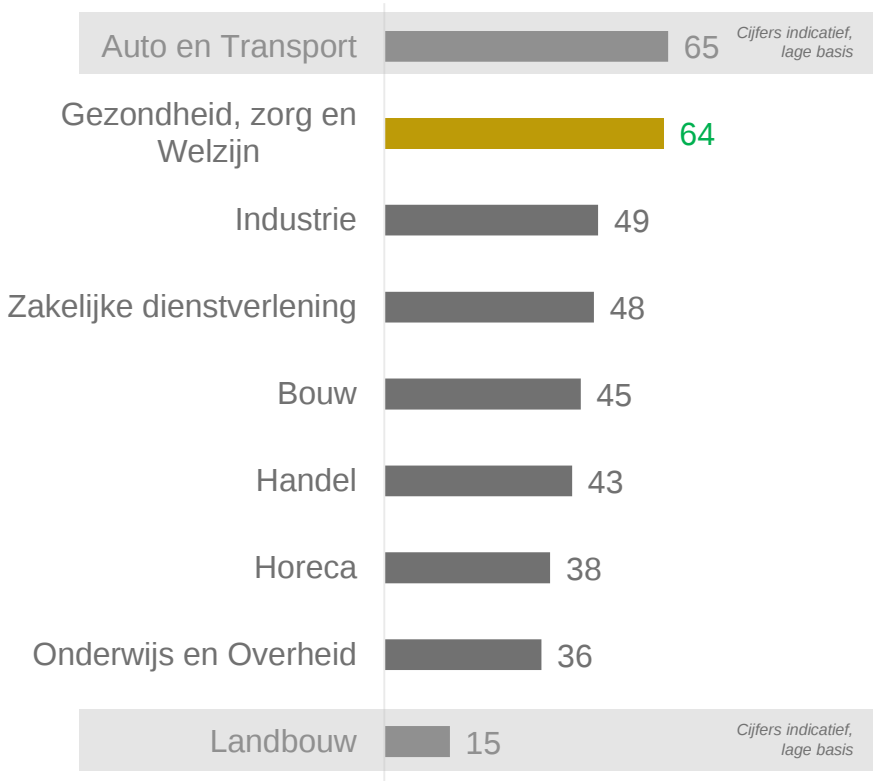
Binnen de gezondheidszorg is er significant meer dan gemiddeld in het MKB behoefte aan een *one stop shop*

Heeft u behoefte aan een 'one stop shop'?

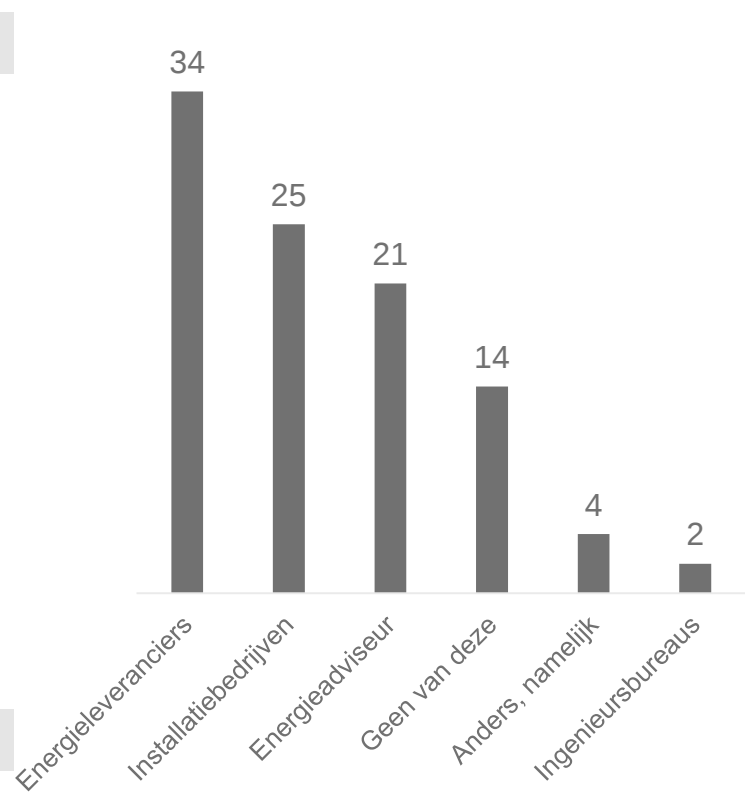

- Ja, voorkeur voor één partij
- Nee, voorkeur verschillende partijen
- Geen voorkeur

Focus: Voorkeur voor één partij

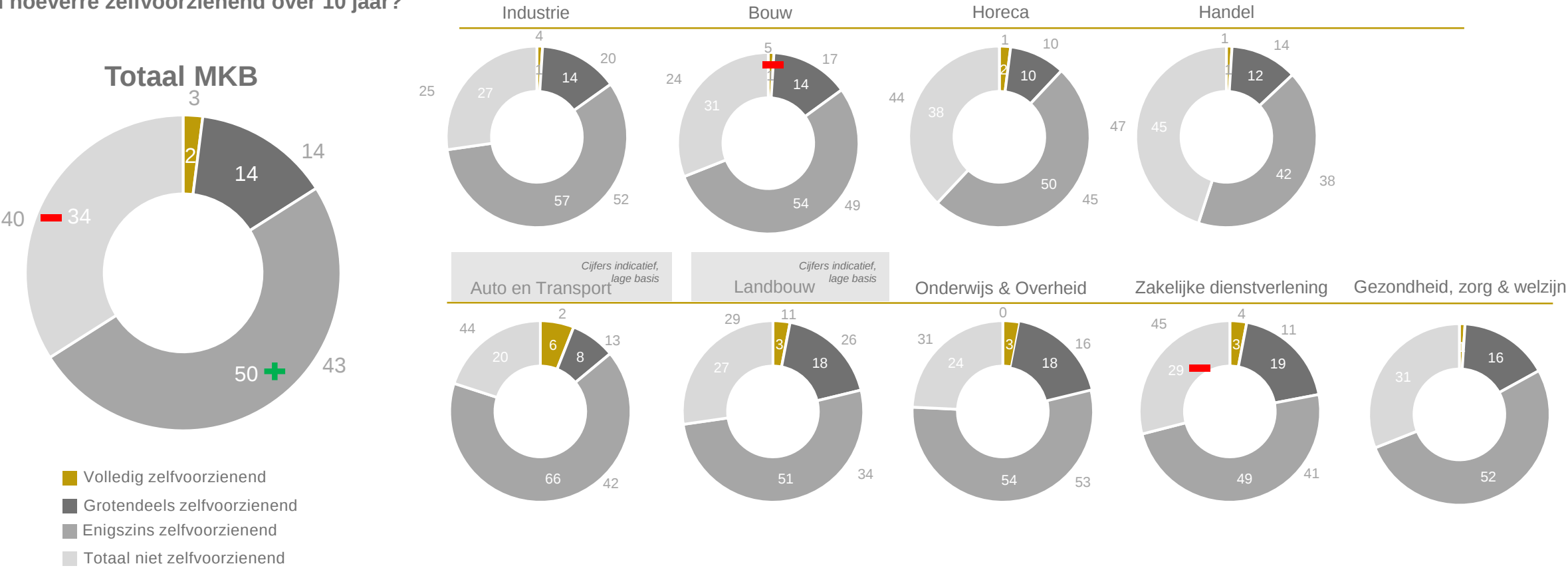
Focus: Welke partij beste als 'one stop shop'?

In 2019 denken minder MKB'ers totaal niet zelfvoorzienend te zijn over 10 jaar en meer MKB'ers enigszins zelfvoorzienend te zijn dan een jaar geleden

In de bouw verwachten minder MKB'ers volledig zelfvoorzienend te zijn.

In hoeverre zelfvoorzienend over 10 jaar?

Key take-outs gedrag: dit is hoe het MKB segment tot nu toe is omgegaan en in de toekomst verwacht om te gaan met verduurzaming

- Ook in 2019 heeft het overgrote deel van de MKB'ers (89%) al een (eerste) stap gezet richting verduurzamen. De al toegepaste maatregelen zijn hoofdzakelijk gericht op energiebesparing. Veelal worden deze maatregelen uit eigen vermogen gefinancierd.
- De verwachting van ruim 50% van de MKB'ers is dat de focus op duurzaamheid in de toekomst zal toenemen. Wel is er een klein stijging ten opzichte van 2018 in het aandeel MKB'ers dat denkt dat de focus op duurzaamheid enigszins zal afnemen.
- Gelijk aan vorig jaar verwacht 39% van de MKB'ers binnen 3 jaar te gaan investeren in verduurzaming. Met name in de branches Industrie is er een sterke intentie, maar is het aandeel dat binnen een jaar gaat investeren gedaald ten opzichte van 2018. In de horeca lijkt de intentie op verduurzaming wat achter te blijven ten opzichte van andere branches.
- Zonne-energie blijft ook in 2019 het sterkst in de hoofden van MKB'ers als te implementeren oplossing. Dit jaar met name in de branches Bouw en Gezondheidszorg (in 2018 was dit Landbouw en Industrie). MKB'ers denken in 2019 minder aan verwarming als toekomstige oplossing.
- 21% van de MKB'ers is reeds aan het gasloos ondernemen of overweegt dit volledig of grotendeels te gaan doen. Daarentegen overweegt 28% van de MKB'ers totaal niet om gasloos te gaan ondernemen. Grote bedrijven (100+ KWP) verwacht meer dan gemiddeld om volledig te gaan gasloos ondernemen.
- 45% van de MKB'ers geeft aan behoefte te hebben aan een *one stop shop*. 34% ziet dit het liefst bij energieleveranciers. De branche Gezondheid, zorg en welzijn heeft hier meer behoefte aan dan gemiddeld, namelijk 64%.
- Het aandeel MKB'ers dat verwacht totaal niet zelfvoorzienend te zijn in de toekomst is afgenomen ten opzichte van 2018.

6

Bijlagen

2018: Energieleveranciers bekleden vier sterke, onderscheidende rollen: inzichtelijk maken van verbruik, levering, installatie en bieden van service & onderhoud.

Hoewel financiering zowel de belangrijkste drijfveer als barrière is voor verduurzaming, ziet het MKB hier (nog) geen relevante rol voor de energieleverancier weggelegd.

Energie besparen

	Informatie	Inzicht in huidig verbruik	Advies	Levering	Installatie	Benutten van subsidies	Financiering	Bieden van service & onderhoud
Overheid								
Branche verenigingen								
Netwerk binnen het bedrijfsleven								
Energieadviseur								
Energieleverancier								
Installatiebedrijven								
Ondernemingsvereniging								
Financiële instellingen								

2018: Er liggen kansen voor energieleveranciers in het verder ontwikkelen van de rol op het benutten van subsidies en ook hierin onderscheidend te worden.

Energie opwekken

	Informatie	Inzicht in huidig verbruik	Advies	Levering	Installatie	Benutten van subsidies	Financiering	Bieden van service & onderhoud
Overheid								
Branche verenigingen								
Netwerk binnen het bedrijfsleven								
Energieadviseur								
Energieleverancier								
Installatiebedrijven								
Ondernemingsvereniging								
Financiële instellingen								

Sterke, onderscheidende rol
 Relevante, maar niet onderscheidende rol
 Relevantie nog onvoldoende ontwikkeld

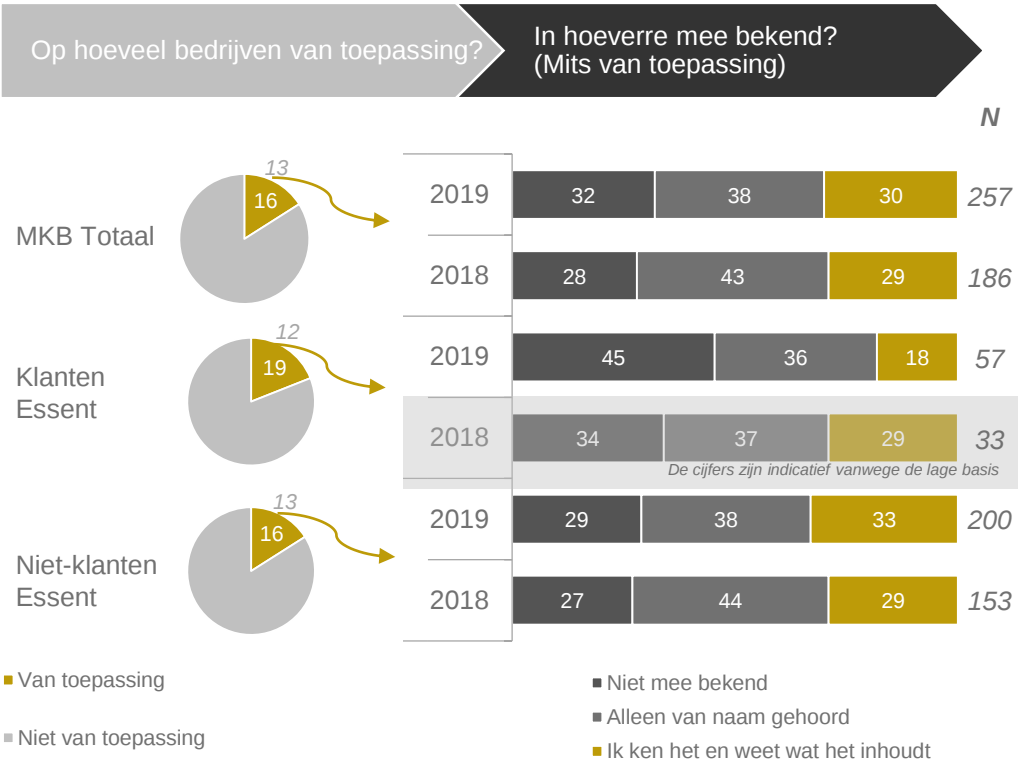

6.1

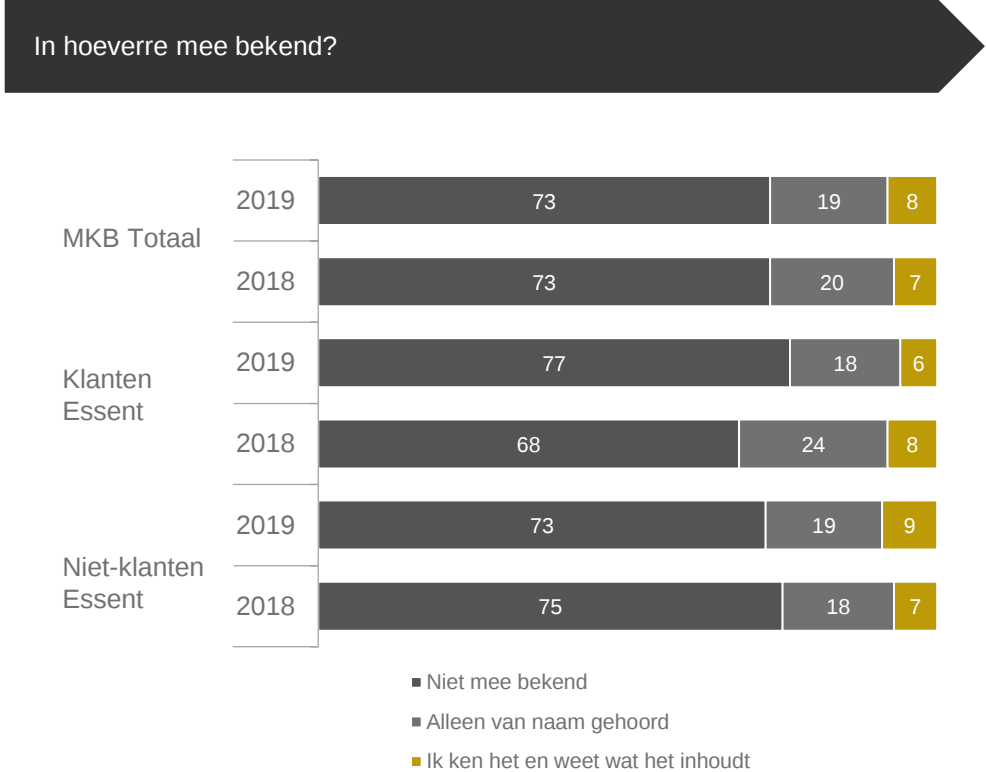
Deepdives op klanten en niet-klanten van Essent

Het kennisniveau over Wet Milieubeheer en de Energie-Efficiency Richtlijn (EED) is onder Essent-klanten (nog) niet toegenomen het afgelopen jaar

Bekendheid: Wet Milieubeheer

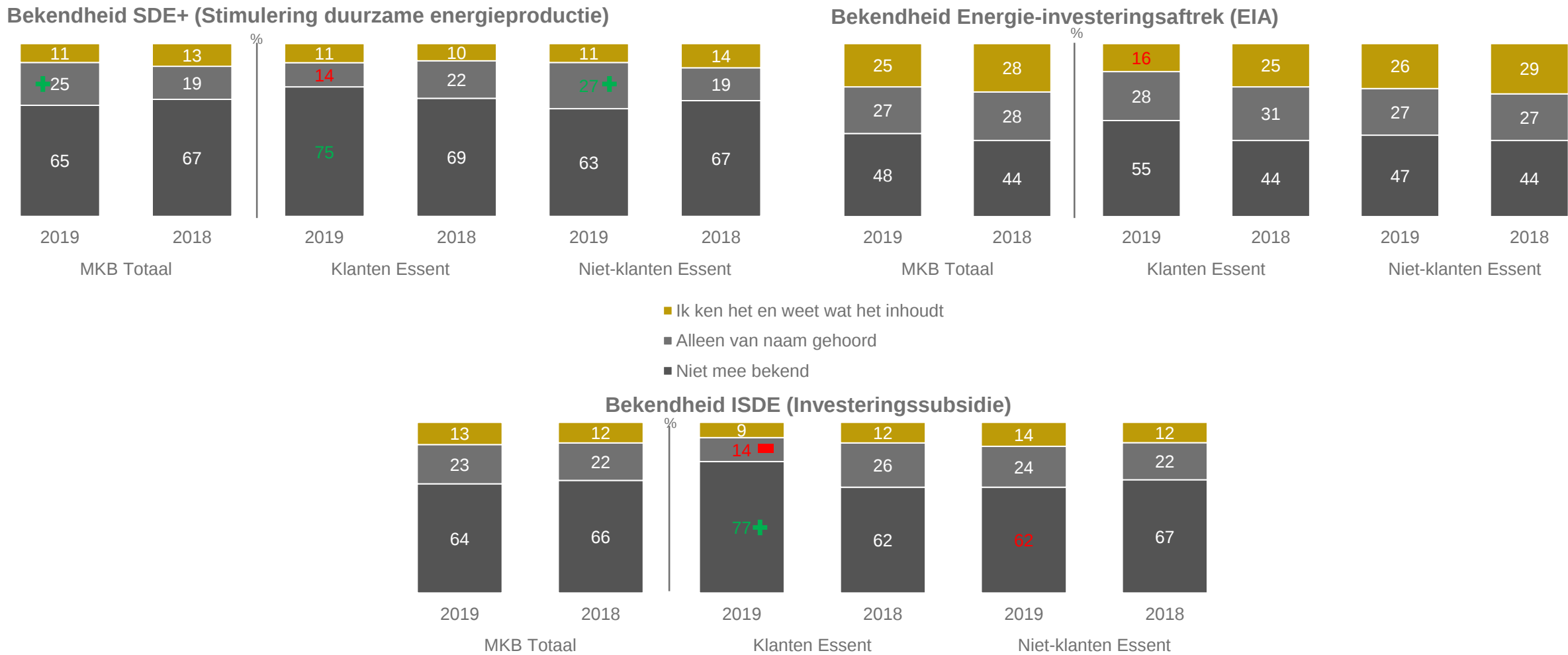

Bekendheid: Energie-Efficiency Richtlijn (EED)

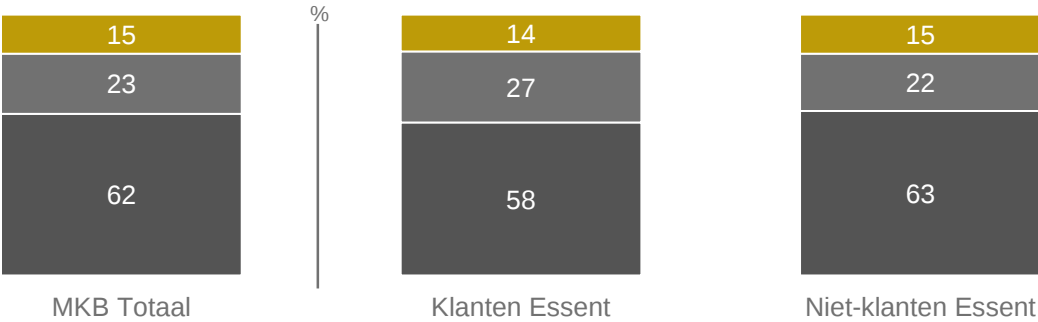
Naamsbekendheid van ISDE is onder klanten van Essent in 2019 lager dan vorig jaar

Onder niet-klanten van Essent is naamsbekendheid van SDE+ dit jaar toegenomen

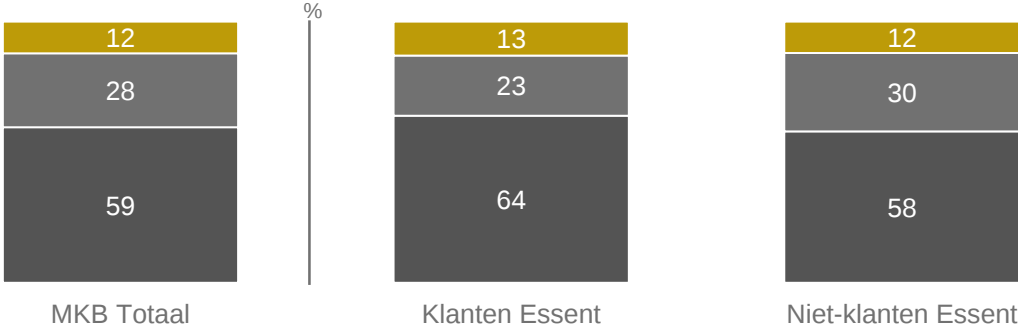

Kennisniveau over Provinciale Subsidies en de Informatieplicht Energiebesparing is onder klanten van Essent gelijk aan in het MKB gemiddeld

Provinciale Subsidies

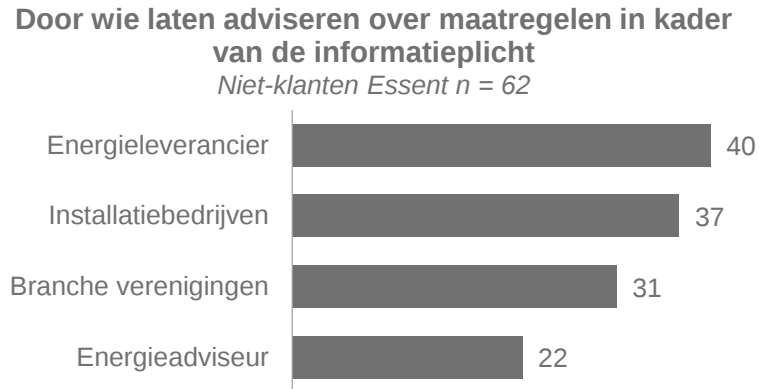
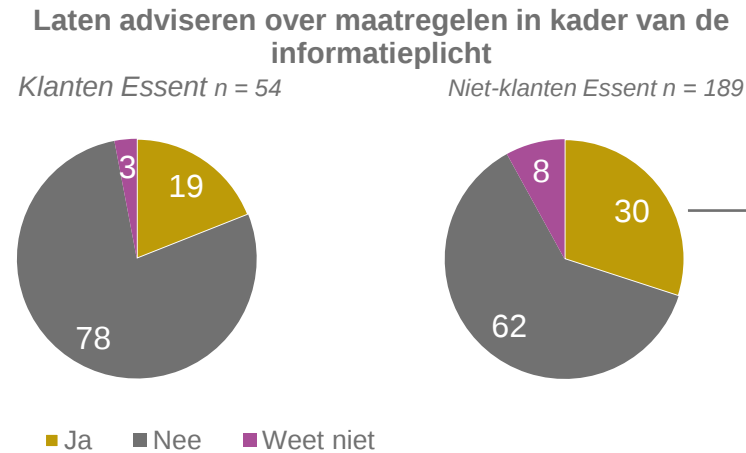
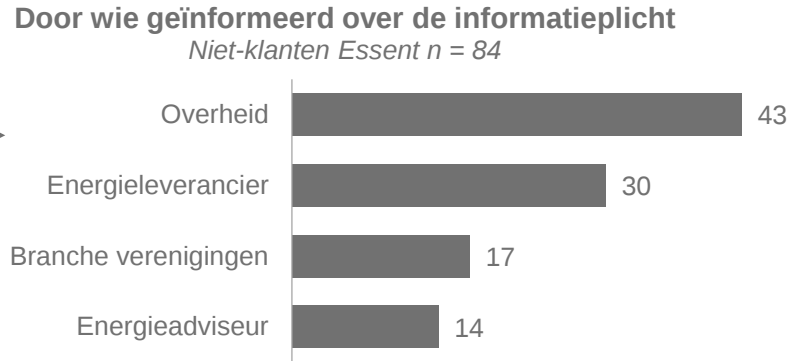
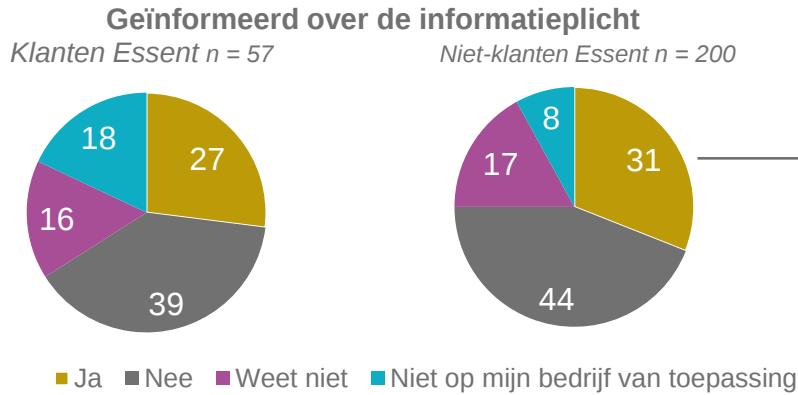
Informatieplicht Energiebesparing

- Ik ken het en weet wat het inhoudt
- Alleen van naam gehoord
- Niet mee bekend

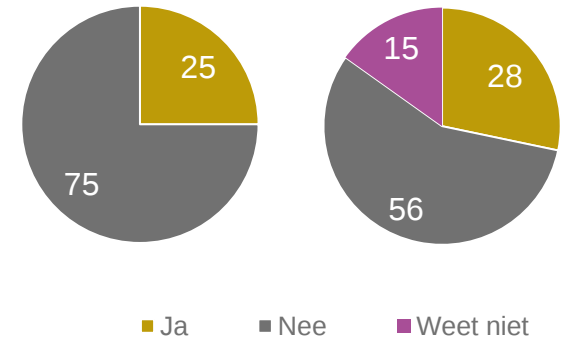

Ruim een kwart van de klanten van Essent geeft aan geïnformeerd te zijn over de informatieplicht – een kwart heeft tevens reeds stappen genomen rondom het rapporteren van genomen maatregelen bij het eLoket

Reeds stappen ondernomen rondom rapporteren van genomen maatregelen bij het eLoket?

Klanten Essent n = 54 *Niet-klanten Essent n = 189*

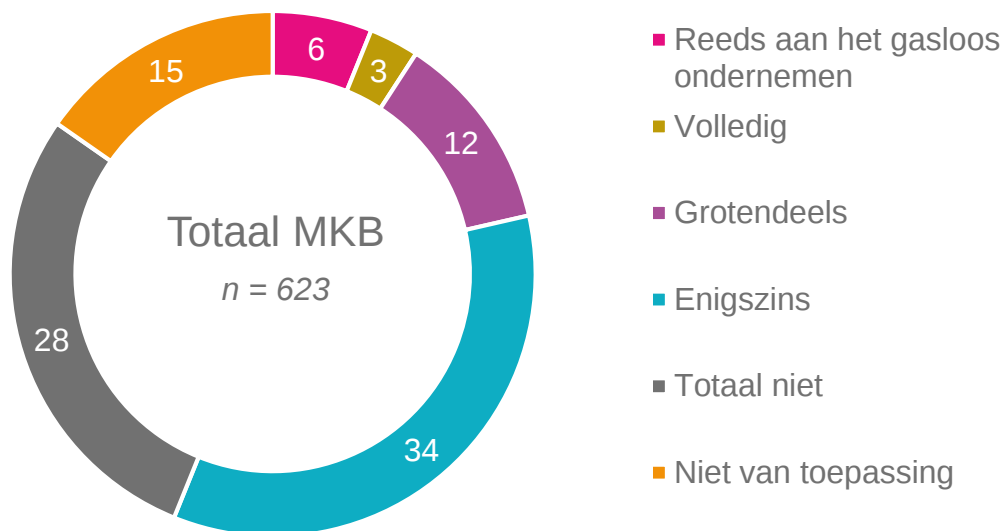

De informatieplicht is van toepassing op bedrijven die per jaar vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas of een equivalent daarvan verbruiken. De vragen op deze slide zijn alleen aan MKB'ers voorgelegd die voor de informatieplicht in aanmerking komen (geselecteerd op basis van het aangegeven energieverbruik)

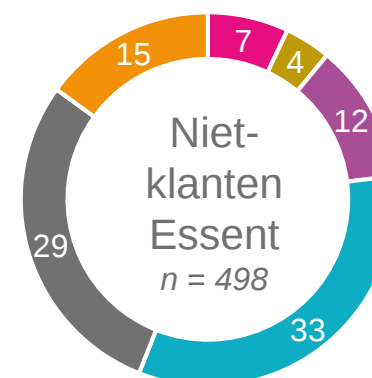
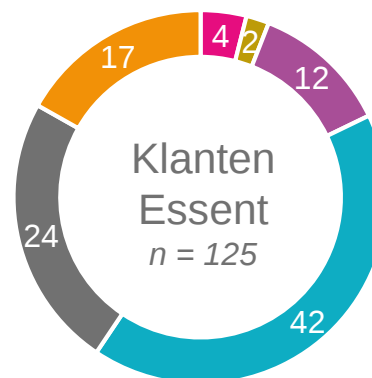

Overweging om gasloos te gaan ondernemen is onder klanten van Essent gelijk aan in het MKB gemiddeld

In hoeverre overweegt u gasloos ondernemen?

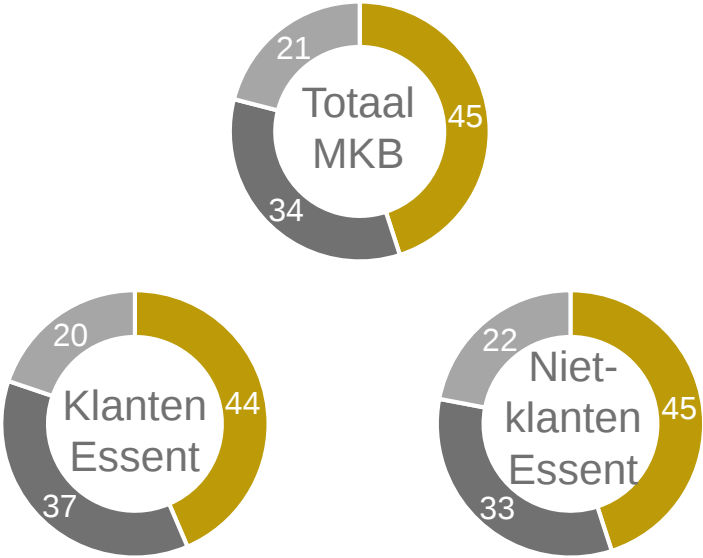
Focus: Klanten en niet-klanten van Essent

44% van de klanten van Essent geeft aan behoefte te hebben aan een *one stop shop* – bijna 4 op de 10 klanten ziet dit het liefst bij de energieleverancier

Heeft u behoefte aan een ‘one stop shop’?

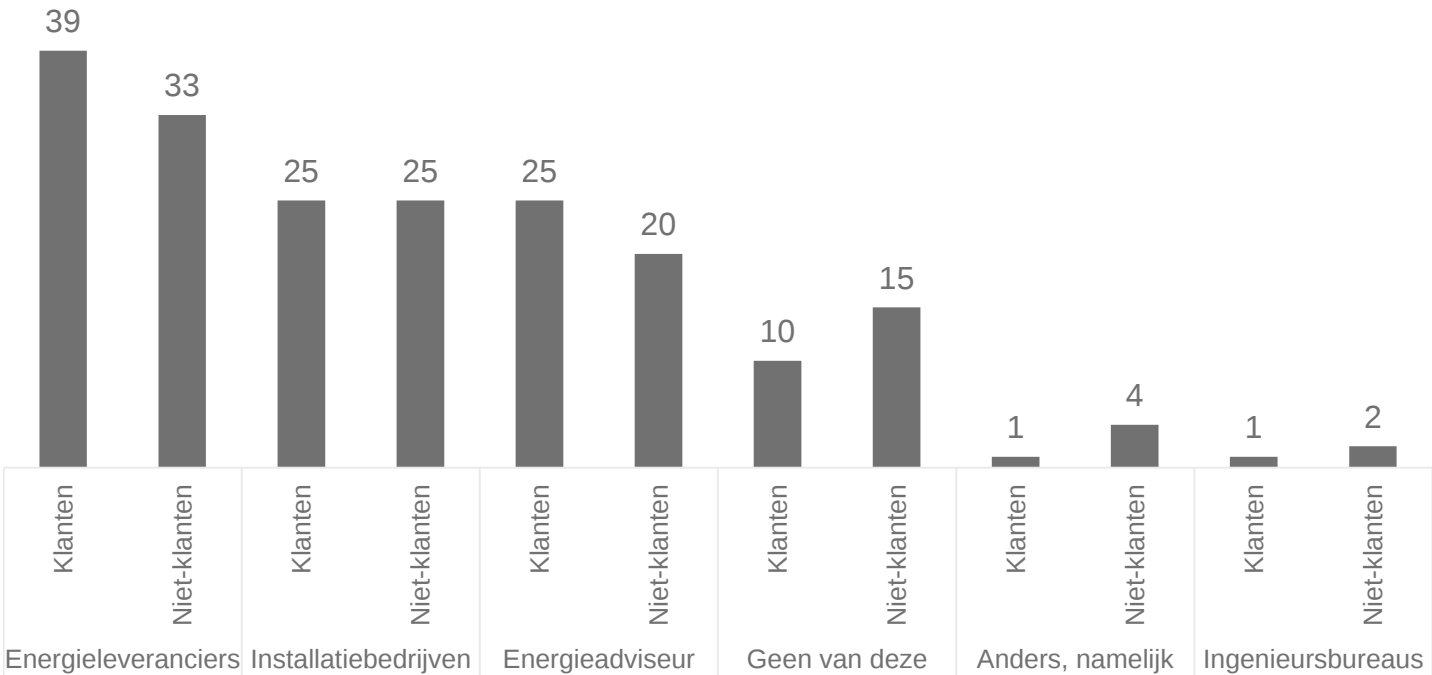
623(Totaal MKB), 125(Klanten Essent), 498(Niet-klanten Essent)

- Ja, voorkeur voor één partij
- Nee, voorkeur verschillende partijen
- Geen voorkeur

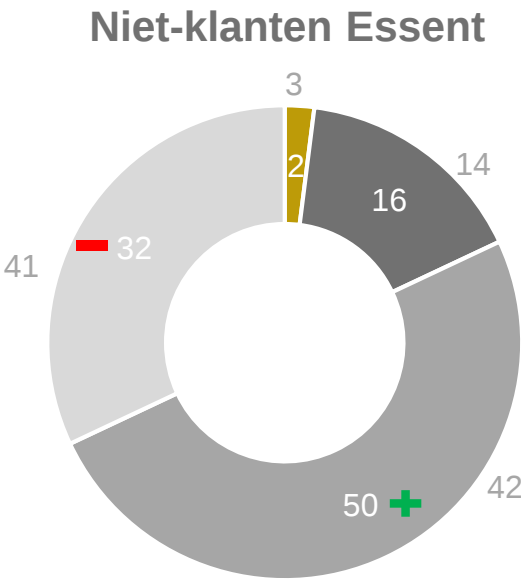
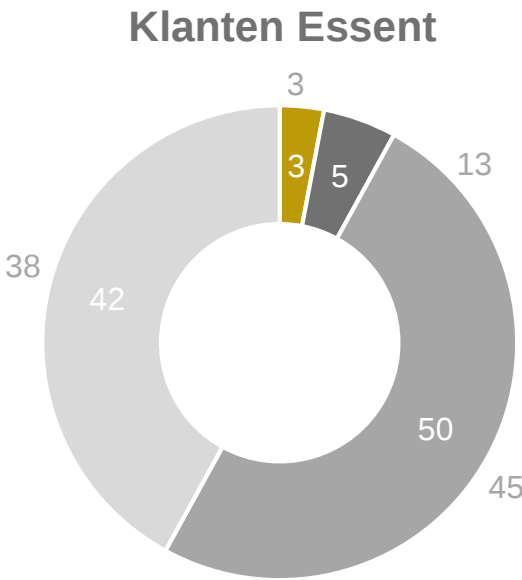
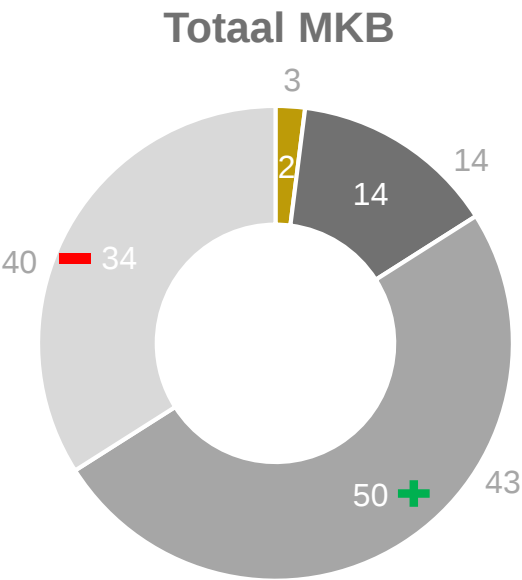
Focus: Welke partij beste als ‘one stop shop’?

84(Klanten Essent), 335(Niet-klanten Essent)

De verwachting om over 10 jaar zelfvoorzienend te zijn, is onder klanten van Essent gelijk aan in het MKB gemiddeld

In hoeverre zelfvoorzienend over 10 jaar?

- Volledig zelfvoorzienend
- Grotendeels zelfvoorzienend
- Enigszins zelfvoorzienend
- Totaal niet zelfvoorzienend

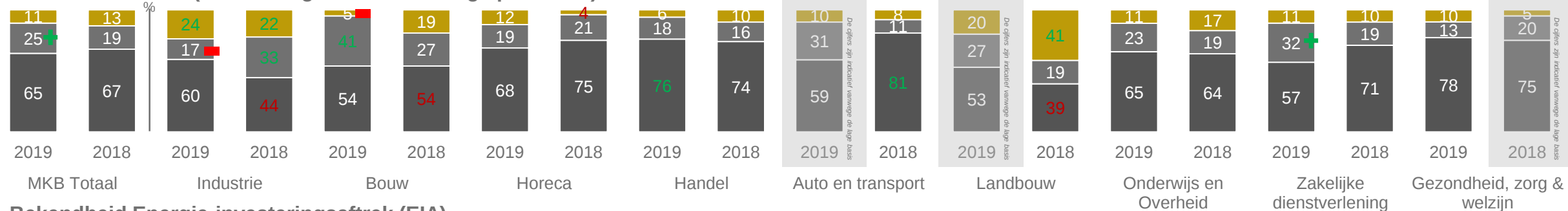

6.2

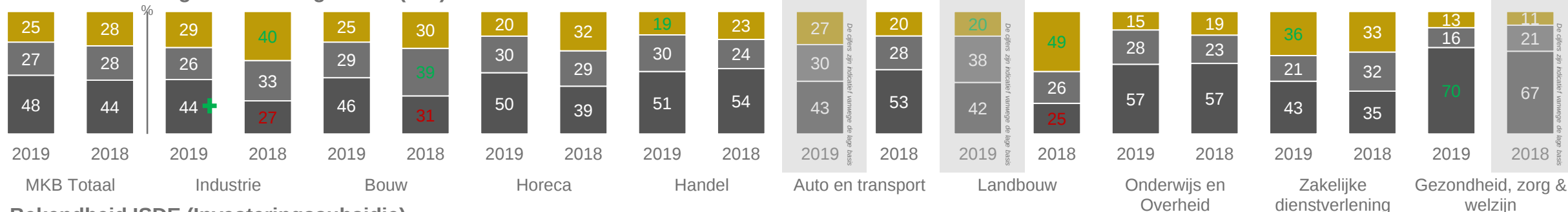
Deepdives op branches en KWP

In 2019 hebben meer MKB'ers in de zakelijke dienstverlening SDE+ van naam gehoord, verder is bekendheid over deze drie subsidieringen niet toegenomen t.o.v. vorig jaar

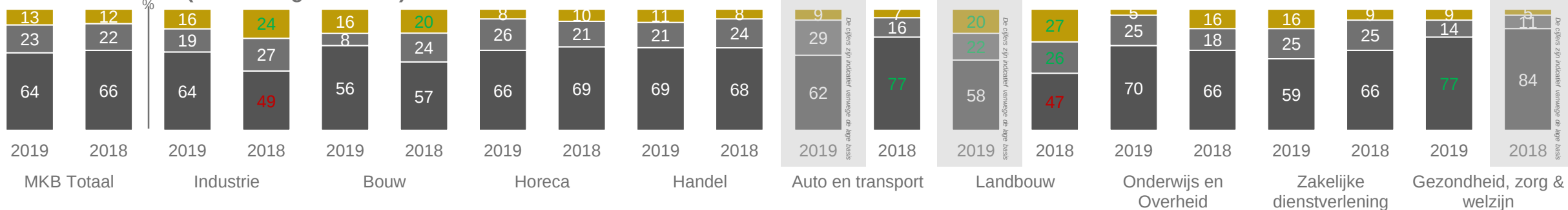
Bekendheid SDE+ (Stimulering duurzame energieproductie)

Bekendheid Energie-investeringsaftrek (EIA)

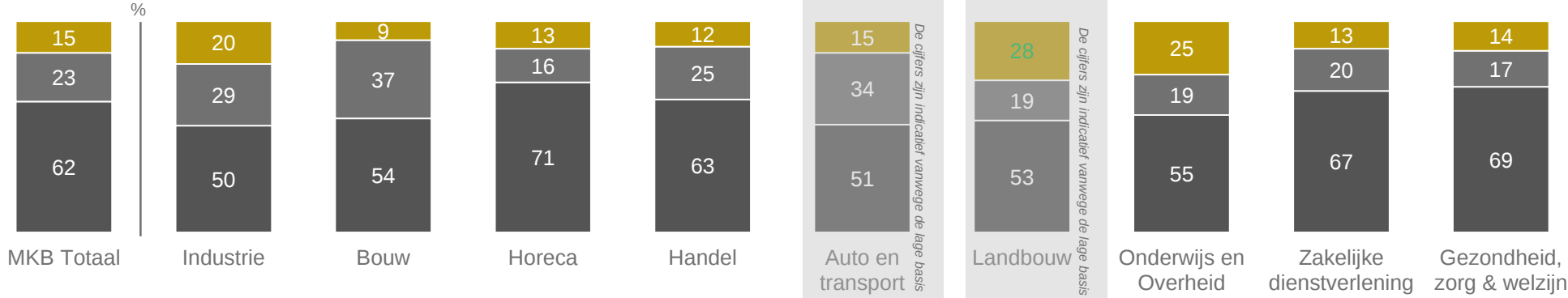
Bekendheid ISDE (Investeringsubsidie)

■ Niet mee bekend ■ Alleen van naam gehoord ■ Ik ken het en weet wat het inhoudt

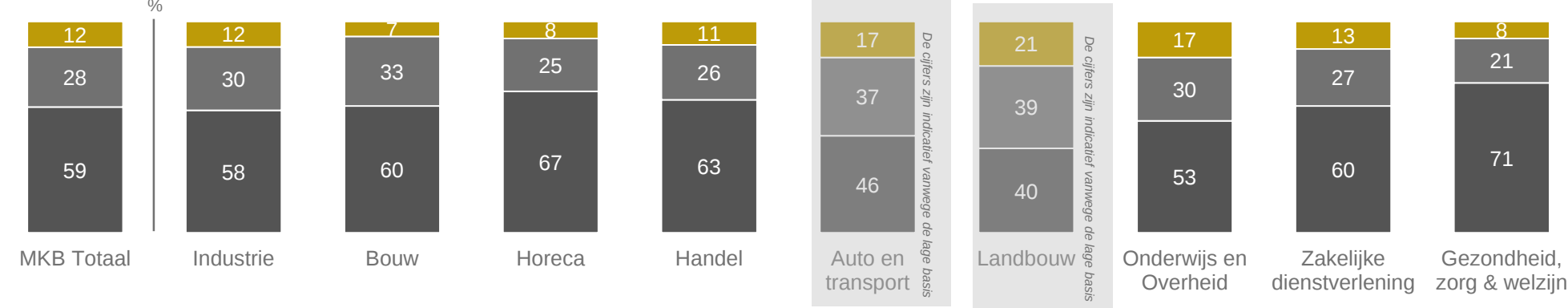
Kennis over Provinciale Subsidies is in de branche Landbouw hoger dan in het MKB gemiddeld

Provinciale Subsidies

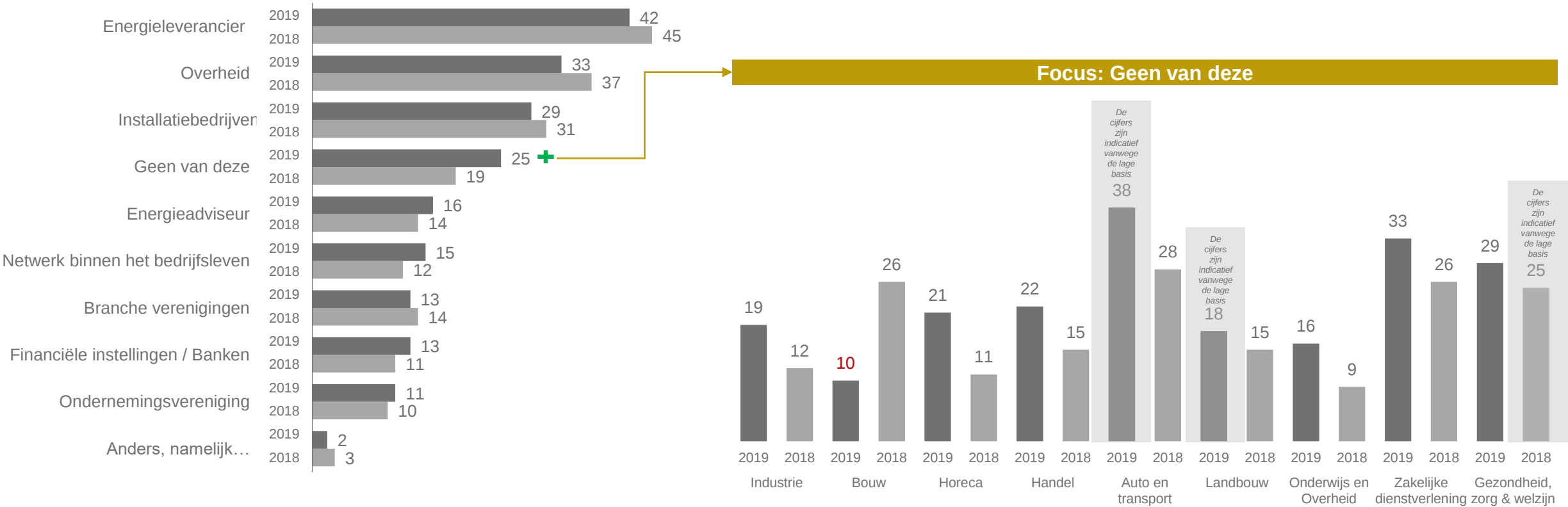
- Ik ken het en weet wat het inhoudt
- Alleen van naam gehoord
- Niet mee bekend

Informatieplicht Energiebesparing

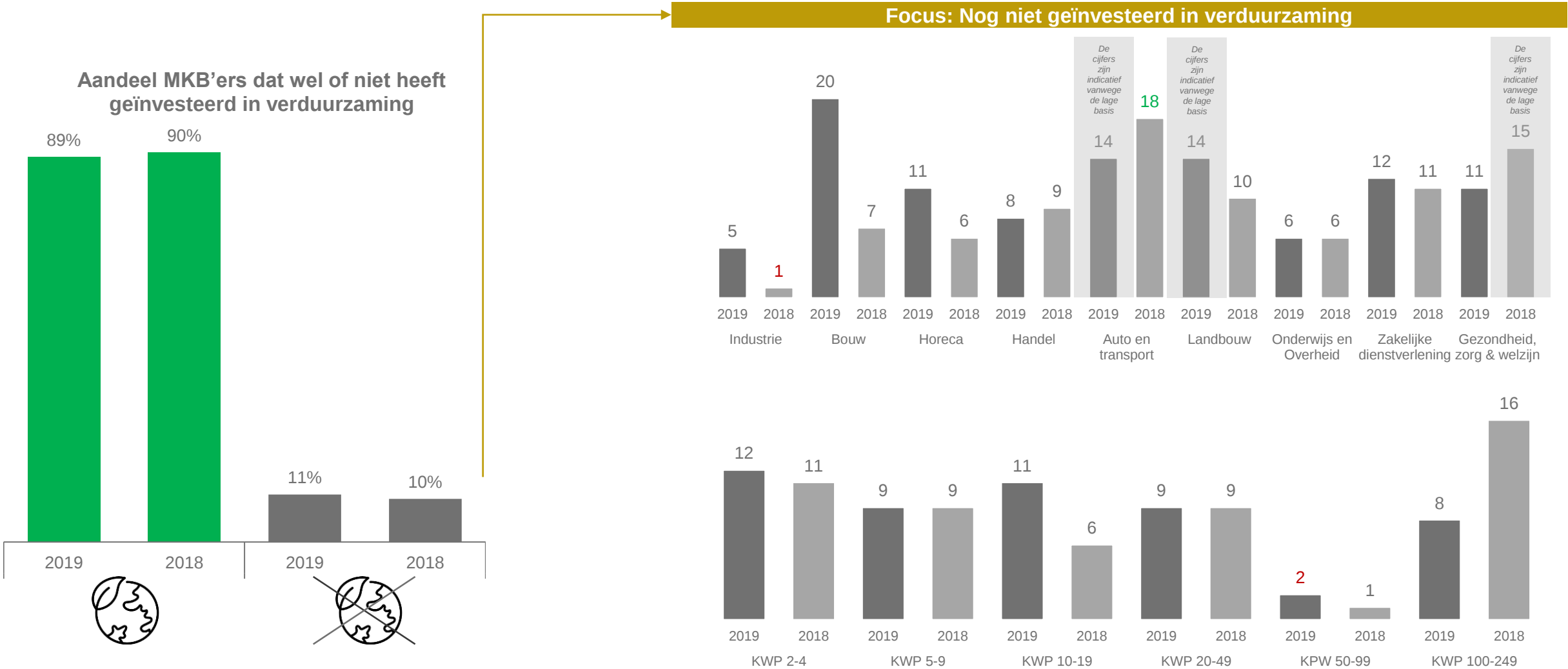

Binnen een aantal branches lijkt (nog niet significant) een groter aandeel aan te geven dat geen van de genoemde partijen een rol speelt bij verduurzaming in het bedrijf

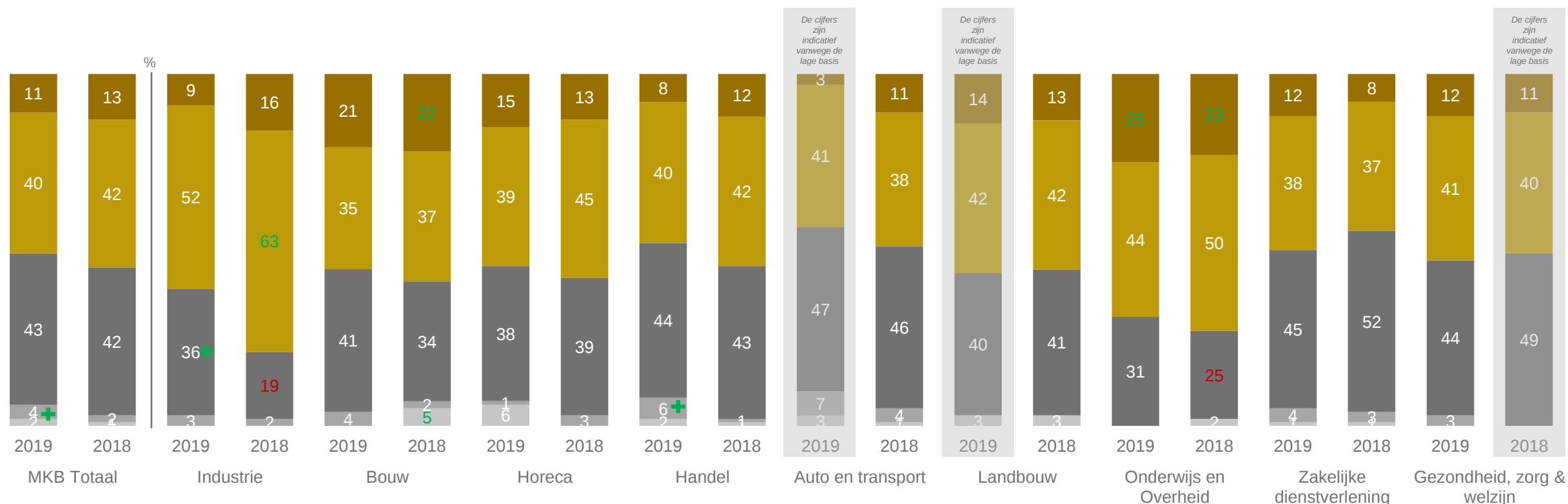
Partijen die een rol spelen bij verduurzamen van energieverbruik

In 2019 is bij KWP 50-99 significant minder vaak nog niet geïnvesteerd in verduurzaming – deze categorie investeert dus al relatief vaak in verduurzaming

Binnen de branche Onderwijs & Overheid is zowel in 2018 als 2019 een bovengemiddelde verwachting dat de focus op verduurzaming sterk zal gaan toenemen in de toekomst

Sterk afnemen
 Enigszins Afnemen
 Zal gelijk blijven
 Enigszins toenemen
 Sterk toenemen